

גיא חזיון

אפוקאליפסה שבתאית מתימן

נתחברה בסוף שנת תכ"ז או

תחלת שנת תכ"ז

יוצא לאור עפ"י שני כתבי יד

ע"י

גרשם שלום

ה ק ד מ ה

עד עכשיו ידענו מעט מאד על הדי התנועה השבתאית של שנת תכ"ו בתימן. המעט הזה בא ממקורות חדשים שאספו את המסורות שהתהלכו בין יהודי תימן בנידון זה עוד בדורות האחרונים, כפי שניכר מאסיפת החומר ע"י מ. קהתי במאמרו, התנועה השבתאית בתימן¹. אבל נעלמה מעיני כותבי תולדות תימן התעודה המעניינת ביותר הנוגעת לפרשה זו, והיא אינה אגדה מאוחרת אלא אפוקאליפסה שבתאית שנתחברה בתימן בעצם ימי גיאות התנועה. עוד לפני שנודעה שם המרתו של שבתי צבי, דהיינו בסוף שנת תכ"ו, המחבר מצפה לבואו של המשיח לתימן בשנת תכ"ז, ולכלל היותר אפשר לשער שהדברים נכתבו עוד בחדשים הראשונים של אותה שנה.

הספר היה ידוע עד עתה רק מתיאור קצר בסי' אהל דוד של הח' דוד דוד ששון ז"ל²) אלא שחכם זה לא צמד על קשרה של האפוקאליפסה עם התנועה השבתאית, ונראה שגרם לכך חשבונו המוטעה של גימטריאות אחרות הבאות בספר, ואין צורך לעמוד על זה במיוחד כי זמנו וכוונתו של הספר הקטן מחוורים לא שיר של ספק מעצם הספר המלא כפי שהוא ניתן כאן. לא יכולתי להשתמש בכ"י ששון, אבל נודעו לי עוד שני כתבי יד אחרים (גם הם מתימן) ועל פיהם אוציא את הספר כאן. בראשונה מצאתי כ"י בספריית בית המדרש לרבנים בניו-יורק (המסומן כאן ב'), והוא באוסף על שם ד"ר ענעלו סי' 687 והוא מכיל שם 30 דף בתבנית שמינית קטנה, בהתחלת כ"י זה נמצאו דברים אחדים מפירוש המשניות להרמב"ם. אח"כ מתחיל הספר גיא חזיון בדף א' ע"ב בלי כל כותרת, אבל בכתיבה אחרת נוסף שם בגליון: ,זה ספר גיא חזיון לאח הטוב שלמה בן זכריה בן סעדיא עזרו האל הגדול הגבור והנורא ויזכהו לראות משיח ה' עין בעין... שני כתבי היד האחרים אינם מזכירים שם זה, ואיני יודע אם הכוונה כאן באמת למחבר הספר או לקונה ובעל כה"י. כ"י גיו-יורק חסר בסופו, גם שני הדפים האחרונים הנמצאים בו ניווקו מאד, כה"י האחר נמצא בספריית מר שלמה ז. שוקן בירושלים והוא שלם, שמתי כ"י זה ליסוד ותקנתיו עד כמה שאפשר מתוך כ"י נ' שגם צילומו הומצא לי ע"י ספריית שוקן, ואני מודה לפרופ. אלכסנדר מארכס ולמר שוקן על עזרתם והעמדת כתבי היד לרשותי.

סי' גיא חזיון אינו ספר בפני עצמו אלא חלק מתוך ספר מקיף יותר בקבלה שאבד מאתנו. בסוף דף ד' ע"ב רומז המחבר למה שכבר כתב למעלה

1) ציון, מאסף שנתי, ספר ה' (תרצ"ג), עמ' 78-89.

2) סי' 856, עמ' 1000.

באהל לאה" ואין הדברים בחלק הנשמר בכתבי היד שלנו. וכן באו כאן רמזים לדברים העתידים להתבאר בסוף הספר ובסוד הסכות — ואינם בחלק שלפנינו. הידיעות על התנועה השבתאית שהגיעו לכותב הספר והלהיבו את דמיונו, מיוסדות בלי ספק על אגרות שבאו מארץ ישראל ומצרים. ומהם שהכילו פרטים בעלי ערך היסטורי שלא נודעו עד עתה. כגון ידיעות על איזה מאורע בחיי שבתי צבי בשנת ת"ב (בק"ש) שאו התחיל המשיח, "לקבל מוסרי" והיה שבע שנים (עד שנת ת"ח) "מתגלה ונסתר". ניכר שגם על מאורעות שנת תכ"ה ותכ"ו הגיעו לתימן כמה ידיעות, ובפרט נודע שם שהמשיח נמצא במאסר ומתנחמים בבשורה שהוא עתיד להיות נאסר וי' חדשים (נבואה הבאה מתוך כתבי נתן הנביא מעזה). מכאן ואילך כל ידיעותיו דמיוניות: בוואו לתימן בתכ"ז, קבוץ גליות בחכ"ח והבשורה שבשנת תכ"ט כבר לא ימצא איש יהודי בחוץ לארץ. אבל גם הידיעות ההיסטוריות מתובלות ביסודות דמיוניים רבים, מהם שיסודם באגדות ומעשי נסים שהתהלכו אז בכל נפוצות הגולה ומחם מפרי דמיונו המיסטורי של המחבר.

התערובת של הידיעות הקונקרטיות והדמיוניות המעורפלים משווה אוריה מיוחדת של "סוד" לכל הספר. שיטת הקבלה של המחבר פשוטה למדי, וניכר שאין לימודו על דרך האר"י. בכל דבר ודבר הוא מקשר את השפעת עשר הספירות המתחברות זו עם זו, ועל ידי זה נראה לפעמים קרובות כאילו כל ענין השבתאות מתרחש רק בעולם הנסתר. עם כל זה משלב המחבר קוים ארציים רבים לדמותו של המשיח אלא שהם מצטרפים אצלו לדמות פאנטאסטית הרחוקה מדמות האיש ההיסטורי שבתי צבי. פרטי הדברים ראויים לניתוח ולעיון, אך לא כאן המקום לכך. המסגרת הספרותית היא פרשנית: אגב ביאור של פרשיות ידועות בדבר אלישע בס' מלכים ב' מפתח המחבר את שיטתו ואיחוליו המשיחיים. ואין קוסי לראות את הקו המוביל אותו בפירושו, אחרי פירושי הפרשיות של אלישע הוא תולה עצמו בכמה מזמורי תהלים וקורא אותם לאור תקותיו החדשות.

בכתבי היד באו כמה הוספות במוקפים או בשוליים הגליונות. גימטריאות ורמזים לכנויי הספירות, אולם נראה קרוב לודאי שהם מפירושי המחבר עצמו ואינם דברי סופר מאוחר. לא ציינתי בשנויי הגירסאות ענייני כתיב רגילים, שבושים בולטים שנמצאים מתוקנים בכתב יד האחר או פתיחות שונות של ציטאטים, גם הוספת מלת "את" או השמטתה לא ציינתי, כי אין מועיל בכל אלה. בדרך כלל משלימים שני כתבי היד זה את זה יפה: בכל אחד מצאתי חלקי משפטים ושורות החסרות בשני.

גיא חזיון

בשם יי' אלהינו) מלך עולם סמוך נפילת עמך והקימם ומיגונם שמחם ונחמם והאר פניך אל מקדשך השמים למען יי'. וירא אליו יי', אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ למי דבר למיכאל ונבריא ורפא. ומה אמר להם אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח. מאן חסידי אלו אברהם ושרה שהרי הגיע העת שאעמיד מהם זרע אמת ומנו זה יצחק. ומאי לישנא דהאי אסיפה לישנא (2) דרפואה היא כמה דאת אמר ואספתו מצרעתו. כורתי בריתי שכרתו ברית על עצמן אפילו ליהרג על קדושת שמו. וכיון שנתרפא אברהם על ידי רפא. בא אליו הרבור לרפאות את שרה. מיד עמדה קטיגוריא ואטרה לפניו: רבש"ע מאחר שאתה משנה טבעו של עולם בשביל אברהם ושרה שהם זקנים אתה פותח פתח לכאי העולם שתשנה להם הטבע כן. אמר לה כל מי שיעמוד בדין לפני ויצא זכאי אני משנה טבעו של עולם בעבורו. לכן העמיד דף א. בן הקב"ה לאברהם בבית דין של שלשה ויצא זכאי ואח"כ שינה לו הטבע הה"ד (3) וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו באים לא נאמר אלא נצבים להעמידו בדין הה"ד (4) אלהים נצב בעדת אל ולבסוף יצא זכאי הה"ד (5) והוא עומד עליהם כלומר אין עליו עוד טענה ואין להם אימה עליו. אח"כ הפך רפא את פניו לרפאות את שרה מסיבת עקירותה שהיתה אילונית בתחלה ואברהם היה טומטום. והרמו למדת החסד שעדיין לא שמשה בסוד (6) המלכות שהדין היה חופה אותה מהא"ם. תשובה תחלת הדין ממנה (7) כעובר זה שנוצר מלא דם ורירין וכיון שהאור הנעלם הנסתר בחדר חביון (8) האיר לכל הספירות יצאה מדת החסד ואמרה לפני הבינה עד כאן הייתי משמשת בעולמך מכאן ואילך הא אברהם שהוא נוהג בחסידות ובשלום בין בריותיך יבוא וילבש כתר חסידות וגדולה. מיד זכה אברהם ונתן לו מדת החסד וניתוסף בו ה"א (9) וממנה השפיע לה"א אחרונה והוציאה כחה. לכן בא רפא ונתנו לו רשות לרפאת את שרה שני ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה. כעת אותה חיה

סימנים לשינויי נירסאות: ש' = כ"י שוקן; נ' = כ"י נויירק.

- (1) חסר בני הפותח רק במלת "מלך עולם".
- (2) נ' לישנא.
- (3) בראשית י"ח, ב'.
- (4) תהלים פ"ב, א'.
- (5) בראשית י"ח, ח'.
- (6) ש' ביסוד.
- (7) ש' טהאם כעובר.
- (8) הנהה בני לחביון: כתר והנסתר בו הוא אין סוף.
- (9) כל זה לפי דרוש בספר הבהיר.

שהושפעה והשפיעה. שוב בגי' רפא"ל 1). ומיכאל"ל וגבריאל"ל הלכו לסדום. מיכאל"ל 2) להציל את לוט היינו דקאמר ליה המלט על נפשך נפשיך בגי' עד כאן דברי מיכאל"ל. ולמאן דאמר אל נא אנני ואמרי אדנות ללוט חול שמע מינה דאמר לגבריאל אנני ד' זמני ר"ס גבריאל רמיזו ותרין שננין דחרבא דיליה [דף ב, א] חדא אוכס ותדא סומק וכל חדא כתיבהכא על גוונין דאיקריאו פסקוין סגרוין לחכימי לבא וכל חדא ממונא על ז' כתיבן חד מלאכא דזייע ואימא חד דשידין ולילין דבהלה ורתת והיינו גבריאל"ל י"ד. י"ד גבריאל"ל הא ר"ס והוא סר אומי עלמא וקאמר ליה 3) אל תעמד בכל הככר, ככר 4) עם המלה רמזו ובגי' גבריאל"ל ולא קאמר ליה בכל ארץ הככר אלא רמזו רמזו על שאל ייראה 5) בפני מדת הדין באמצע הסתלק לצדדין ורזא דמלתא בעידן רתחא על יהלך אדם באמצע הדרך אלא יסלק עצבו לצדדין ולצדד אצדודי. וכן בשעה שהכלבים צועקים מהלכין לצדי כחלי הבתים, ודבר גלוי ומפורסם. לכך 6) אמר לו אל תעמד בפני הנקודה שמא תשטוף אותך אלא ההר"ה המלט לצד החסד והיינו ההר"ה עם המלה רי"ו שהן גשרי החסד 7) והמשכיל יבין וידום ורמזו לו שיהרהר בתשובה וינצל הה"ד השמש יצא על הארץ, האירה התפארת במלכות ונסתלק הדין מהגבורה ונחפה ברחמים הפשוטים שבבינה כי תחלת הדין ממנה וכיון שנתפשט אור 8) האין סוף ברחמים הגמורים אזי נעלם הדין מהבינה והאירה ברחמים גמורים, ואז החס"ד ברחמים גדולים והמלכים אשר מלכו בארץ אדום נבהלו ונחפזו רעדה אחזתם שם וספו תמו לפני המ"ן 9) חפו הוא השר הידוע אשר מימיו מהמקדש המה יוצאים ושיער שבחפילין ושיער המשתלח ידועין לו 10) כי הם חלקו וחלק אשר אוכל שלחנו וכיון שיבא יומו [דף ב, ב] ויספה במשפטו ויקבל ענשו הוא ובנותיו לעלוקה שתי בנות הב, נהפך גוונו בגאוונו לעבן כי כסהו מחשוף הלבן ולוט בא צועריה (פי' חסד) צערה ב' פעמים זו תשובה בג' עם ב' תיבות אלו כפולות 11) כי הוא כפול כפות [?] לרמוזו על די קליפות שנשתברו ואז בן דוד בא, ולכן בעבור שהיה לוט מקטני אמנה שנ' עליו ועל לוט מצוער. פני הלוט פני הלוט. יחבט את שבלת הנהר 12) והכהו וייקר מקרהו בלתי טהור הוא וגרם לעצמו מה שגרם. לפי שגרם שזלזל בתשובה גרם למשיח (פי' בן יוסף)

1) בצירוף מספר האותיות של המלה. שובי.

2) מיכאל ליתא בשי. 3) בראשית י"ט, י"ז. 4) ככר ליתא בשי.

5) נ' יירא. 6) לכך ליתא בשי. 7) נשרי החסד ליתא בשי.

8) אור ליתא בשי. 9) בגליון ז' פי' ססאל.

10) ענין שיער שבתפלין לקוח מהוהר חיב רף רליז ע"ב.

11) החשבון מחזור אם מצרפים לנימי של זיו תשובה — 726 — מספר המלים

בחשבון כפול. צערה בנימי 730.

12) ישעיה כ"ז, יב. יחס הפסוק לרשתו על מעשה לוט שהוא ססאל, אינו מחזור.

שייהרג במלחמה מלחמת גוג על האדמה ובחטאו יספה ג"כ בן האמה (פי' ישמעאל) באף ובחמה קול אומר קרא מי זה (פי' משיח בן דוד) בא מאדום לובש נקמה להחיות בן האלמנה בניה בן דליה (1) משיח בן אפרים ובאיוזה חטא נהרג בעבור (2) שלא מיהרו ונתחזקו ישראל בתשובה נלכד בשחיתותם ויען ויאמר איש קרוש מדבר אין זה בעון אלא מכח מרכבה זה בימין יי' רוממה חלקו וכוחו מחכמה וזה חלקו בשמאל היד העצומה מבינה נתונה כי זה צריך לזה, ונחה עליו רוח חכמה וזה צריך לזה ונחה עליו רוח גבורה בכוח מרכבה. ולפי' (סוד הכתר) שתי בנות שם הגדולה חכמה ושם הקטנה בינה. רחל מבכה על בניה, אל תקרי מבכה אלא מכבה הדין ברחמים שבה (ר"ע בינה כובשת הגבורה) שלא תשלוט על בניה. ושפחת לאה ולפה ושפחת רחל בלהה זו כחסד וזו בגבורה זו אצולה לחכמה כבושה תחתיה וזו אצולה לבינה כבושה תחתיה. זו ע"ש וז' פה יז' מיס מדליו מימי חסד ממעין החכמה ומוצ'ת ומשפעת [דף ג' א] את הזהב. הזלים זהב מיס חסד וחכמה משפילין וכופין הדין מהמלכות ומשארין הרחמים נמוצא הכסף המי"ם ומוצא הזהב השי"ן, וכל פתי יאמין וחכם לב יבין כי בלהה להט החרב המתהפכת בין זכ"ר לנקביה תבער יער כי משם נאצל בתוקף הדין יצא וילבש לבושי נקמה מחיה את אמו בגזירת אימא העליונה ומחריב רומיה הה"ד (3) רומה על השמים אלהים התגבר הדין על הרחמים ולבש נקמה על העיר אדומה ובן האמה אשר פזרו בדי' כנפות הארץ בניך שבהן מתרומם ומתעלה כבודך וילבש לבושי לרמוז שלובש הדין מצד הגבורה ומצד ההוד שנ' (4) כאש תבער יער כחכ הגבורה מדת הדין הקשה מחריב ארץ רומי כי ז' אקלימים החצי וארץ רומי החצי כמו שאבאר לך בסוף השער הזה שמפיל שריהם תחילה ואח"כ כובש מלכיהם וכופתם ומוציאם לארץ ישמעאל להודיעו ולהראות גבורתו כי יד אלהיו עמו ולא ברוב חיל יושיע יי' את עמו. וכלהבה תלהט הרים מצד ההוד ששורף לב מלכים שבהם שהם (5) כהרים הגבוהים אומרים בלבם איוז מלכות אחריהם וכל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו למלך המשחית וי' נשיאים אשר נלויים עמו כן רודפם בסערה וסופה ומפיל עליהם פחד ואימה ושורף את מחשבותם הרעה לבלתי לחשוב על עמו תועה ולדבר על יי' סרה סרה מחשבתם. ייגעו לריק וילדו לבהלה וזה יהיה משנת כי לי כל חית"ו (6) [דף ג' ב] יער זו קסרי בת אדום. בהמות בהררי אלף אלו בני ישמעאל בחרב ברעב ובדבר משתלה בהם משנת לשמי"ם עד חית"ו שדי" (7) ד"ל משיח בן יוסף וי' נשיאים או יוצאים על ארץ רומי וכובשים אותה ומכלין אותה כמו שאני מבאר בסוף. עד שנת לשונ"ם (8) בצמא נשתה כל עשר

(1) נ' בליה. אינו יודע מנן לקח שם זה של משיח בן אפרים. (2) נ' בעון.
 (3) תהלים נ"ז, וי'. (4) שם פי"ג, ט"ו.
 (5) שהם ליתא בשי". (6) ר"ל משנת תכ"ד. (7) משנת ת"כ עד תכ"ד.
 (8) תכ"ו.

ארצות ומוציאין את ישראל מתוכם תחלה ואח"כ נשפטין מהם בחרב ואש
 להבה לתת נקמת יי ברומ"א. ובן האמה אחותו הלחלה ופחד ואימה ולשונר
 דבקה ונמקה בשניו כל מלכי האדמה של ישמעאלים (1) יושבין
 דווין וטמאים מכל מדוי מצרים מנוגעים מכל נגע הם ובניהם
 ונשיהם בטירתם וסרוחים על ערסותם ולא ידברו מדויהם מה הגיע אליהם
 בארמנותיהם בהגיע תור אסתר בת אביחיל ומתגלה המשיח שמשבט
 אפרים ושמעו הולך בכל העולם שנת לבשי עז זרוע יי ואז יצא בהוד והדר
 וישמ"ע (פי' התכו"ו) הכנעני מלך ערד עיר פרא אדם שטעה במדבר כי בא
 עתו וקרב עתו ויומו ושולח ספרים בכל מדינות מלכותו לנשא את היהודים כי י
 זה ישפיל וזה ירים אולי ימצא מרגוע ונייחה ונחת לעמו מהאומה הידועה
 ושם העיר מיום ה' שמה שכרסמה (3) חזיר יער וכל שכן בן האמה כי גואלה
 קבל מבי' מדות הוד וגבורה הנאצלים מסוד אמא עילאה לכן מאחר שהוא בא
 מצד הבינה שהאירה בגבורתה ונאצלה הגבורה נהרג על האדמה וכהרף עין
 מתגלה משיח בן דוד ואעפ"י שהן יוצאין בפרק אחד שני המשיחים כמ"ש
 המשורר (4) כי משיחי ונסיכי אשלח להושיעך, זה לוחם מלחמות ה' בכל
 העולם וזה יושב ומתפלל ועולה במעלות וטס באויר לפני מיכאל ויושב עמו
 ויורד כי מלאך ה' צבאות הוא (דף ד, א) פעמים הוא מתגלה לחסידים ואנשי
 ואנשי מעשה ופעמים מתכסה ובהתגלותו הרואה אותו והמדבר עמו לובשתו
 רוח הקדש בלי ספק האם לקטנים האם לשישים חסידים ומגלים רזים עליונים
 כי מאורו אצל להם שהאור הגדול עליו מחופף ולכל אשר יחפוץ ללכת ילך
 הוא יאליהו עז בא. עת אשר יתקבצו כלל ישראל ועלה עליהם גוג להתיצב
 וייהרג משיח בן אפרים ומתחיל גוג להתיישב אז יחרה אף ה' וינקום
 נקמת דם עבדיו (5) ויתגלה משיח בן דוד בפתע פתאום ויחיה משיח בן יוסף
 והנהרגים עמו חוץ מגי' כחות נכירים ע'ברינים מ'זמרים סימן להם גע"ם וייהרג
 גוג וכל מחנהו, ולמה גוג עולה לצרוף וללבן ולברר את הסיג אשר היו עוד
 בישראל לפי שבימי משיח בן יוסף ומלחמותיו וגבורותיו לאימתו ופחדו נכנסים
 בדת ישראל כמה מהאומות גם מישראל אשר המירו דתם (6) חוזרין וכמה
 אנשים עבריינים חללים וחללין ומחללין דרכם ולא שבו לעשות רצון השם
 באמת ובתמים כי יש להם כמה שנים זה נפל אל השחת כי שוחה עמוקה ביתה
 וזה טבע בבאר שחת באר צרה נכריה בסיבת ג' אלו עולה גוג מכח קליפות

(1) נ' כל מלכי הישמעאלים.

(2) ש' ליתא כי.

(3) בשני כה"י כתוב קרסמה.

(4) לא מצאתי מקומו.

(5) או יחדה ... דם עבדיו נמצא בש' אחרי, להתיצב.

(6) נ' מוסף : כבר.

הד' הנזכרות בהר סיני ובמרכבת יחזקאל והרשעים מסיבתו יצאו ואף מעונתו ישובו זה חלק אדם רשע. כי רק עוג מלך הבשן כושן רשעים יושלך לתוך כבשן שנשאר מדור המבול שנהפכו לשדין וליילין ורוחין ומזיקין. להזיק ולטמא נפש עגומה נראית להם לישראל שעמדו על הר סיני [דף ד. ב] פסקה מהן חוץ מאותו שנ' רק למעט כי הכל בערו ובסיבתו. ואעפ"י שהוא רע יש בו טוב כי הכל צריכים לו חוץ ממה שרמו לו ואתה פה עמוד עמדי של געליך צוה לו לפרוש מעיר בלהות סביבותיה אנחות ולשכון בעיר הקדש עיר ה' צבאות סביבותיה נכבדות נחות בניחות ערי מקלטות רוחניות כי מה שזכה בו משה תחלה זכו בו האבות באהרונה ממקום שפסק בו יעקב שם התחיל משה כי זה עליון נסתר בהביון וזה במשא גי'א חזיון (פי' משה בכתר יעקב במלכות) והבן זה מאד. כי לא לתהו השאירו מיתר הרפאים זה דור המבול שרפו ידיהם מעבודת השם לא יקומו ולא יחיו עד הנה ערסו ערש ברזל א). מה ברזל חתיכות חתיכות כך מעט מעט מחטיא האדם ונכנס לאהל עד שיטע אהל ב) שם ערש ברזל קשה מי יוכל לשברו. לכן אם יסירו מעט מעט כערס זה שמפרק הוא סר מעליו בא ליטהר מסייעין אותו ומראין לו פתה של היכל שערו וחלונותיו עד שימצא מקום ללון בו ולנוח. אבל בא ליטמא פוחחין לו אם ללצים הוא יליץ השער פתוח ומטה מוצעת והחזיקה בו ונשקה לו העוה פניה ותאמר לו מי יוכל לדחותו אמנם רמו עליו משכה לבית המדרש ב) כולה מאליו א) אבל עיקרו ומדורו באומות העולם כי שם ביתו ונותו וכל שכן מקום מוצאו שיצא בבנותיו לעלוקה שתי בנות הב כמו שרמזתי למעלה באהל לאה ב). ויצא ויטע אהל לעומת אוהל הקדש וילך הלוך ומנגח צפונה ונגבה ולוט עמו הנגבה עד שימצא בן האמה ונתגבר עוד וישת לו עדרים לבדו עד כי כביר מצאה ידו וקנה לו חיל גדול וקשתות ורמחים להתאזר בגבורה בכל אשר יפנה לקחת אהל ומקנה והוא חלק בחלק [דף ה. א] יחלק לכל ד' מחנות וחלקו בדמים לאכול ב) שמונה חלקים למחנהו ובתשעה ממנו חלקו, מתשיעי חלקו מקבל המחלק לכל המקיף והחוזר והמחזיר הכל ונדבק בדי' מדי' למורכב מדי' וגם הוא מזרע המלוכה לערוך את המערכה גם הוא למלך הוכן לישוב אהל ומשכן הוא עוג מלך הבשן הוא כושן הוא גוג

(1) דברים נ'. י"א.

(2) נ' אהלי אפרנו.

(3) קרושין לי' ע"ב.

(4) נ' והוא כולה סאליו, וצריך לתקן: כלה. יצר הרע שהוא סוד עוג וכושן כלה

מאליו בבית המדרש.

(5) מכאן טוכח שהאפוקאליפסה היא חלק מספר יותר מקיף.

(6) כוונת השורות הבאות הסדכריות על מעשה יצר הרע בלשון חידה, אינה

מובנת לי.

זהמוניו שגרמו העונות שיהרג משיח בן יוסף על ידו בסבת איש האדמה ובסבת לוט הלך הנגבה ובסבת בן האמה ואדום מאדמה אדומה ועתיד הב"ה להעבירו מן הארץ שני ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ויקבר בארץ לו. וזו על חד חרוב 1) יחינו מיומים ביום השלישו יקימנו ונחיה לפניו עולם והמשכיל יבין וידום כל אשר יקרה באחרית הימים.

ואשה אחת מנשי בני הנביאים 2) אשה זו כנסת ישראל ולשון אחת מלשון אחת היא יונתי תמתי. מנשי בני הנביאים על שם שהיא מקבלת מיכין ובוזו למודי ה' 3) מלשון וכל בניך למודי ה'. צעקה אל אלישע רומז למדה שנקראת אל יהי שועה על ידי החסד וכן אמר דוד לה' הישועה, הושיעה ימינך ועניני. כי הוא ימין לעומתינו ושמאל לענין אין סוף והמשכיל יבין. עבדך אישי לשון עבדך כמו האירה פניך אל עבדיך. הושיעני בחסדיך והענין רומז על שם הצדיק אבד ר"ל בחטאן של ישראל גרמו שיסתלק הצדיק המשפיע לכנסת ישראל והוא ג"כ רמוז בגואל משיח בן יוסף כי עת צרה ליעקב ט' חדשים קודם שיתגלה עליו משיח בן דוד שבא מצד החסד באמצעות היסוד כי משיח בן יוסף בא 4) מצד הפחד באמצעות המלכות ובהשפעת המדות אלו לאלו והארתם [דף ה. ב] זו בזו. או ישראל בשלוח והבית מלא ברכת ה' היא מדת המלכות המשפעת לעולם, וכשאין הספירות מאירות ומשפיעות זו לזו נשארת חרבה ויבשה והצדיק אבד. ולשון אישי ר"ל ענין השפע הנשפע ע"י הקו האמצעי שנקרא איש שני יי איש מלחמה. מת, נסתלק ממני, ואתה ר"ל החסד. ידעת כענין שני וירא וידע אלהים. היה ירא את ה' מקבל מיראת ה' ומשפיע לכנסת ישראל ועתה בסביבת מי שנתרחק ממני כי הנושה בא שגשה ממקומו בא לינוק ולנשוק ולקחת את ב' ילדי אלו יהודה ואפרים להיות לו לעבדים רצועים תחת ממשלתו לרמוז על גוג שהוא מבקש להיות שר ושליט עליהם כבראשונה. ויאמר אליה אלישע אמרה מדת החסד לכנסת ישראל מה אעשה לך להריק לך ברכה שאינה שרויה על 'אין כל' אלא על 'יש'. אם את מליאה מעשים טובים מישראל אני מריק לך ברכה 6) עד בלי די. עוד אמר אשפיע לך מחכמה או מת"ת או שתיהן כאחת להיות נדבקות במלכות אב"ה הגידי לי מצד היסוד שנקרא מגיד ע"י הבינה שנקראת לי מה יש לך ר"ל החכמה שנקראת יש היא עמך במלכות. ותאמר אין לשפחחך כל אפילו היסוד נתרחק ואין לי כי אם מעט שמן ר"ל מקצת מצוות שאין ישראל מקיימן אלא מצות הדלקה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשכרו אני ניוונה משמן הטוב פ"י

1) סנהדרין צ"ו ע"א.

2) מלכים ב' ד', א'.

3) המלכות מקבלת מספ"י נצח והוד הנקראים תמיד בכנויים אלו.

4) ש' ליתא "מצד החסד" עד, בא".

5) ליתא ברכה.

שפע הבינה) היורד על הראש (פי' בינה ת"ת). אמרה מדת החסד אם כן בשכר זאת את מושפעת ומשפעת. ועוד שאלי לך והקריבי אליך קטנים זאת היא העומדת לך באות ובמופת שאפילו הקטנים מתנבאים ו) שהיו משחקין בחוץ חזרו במעלת צדיקים. עוד אמר אעפ"י שאין בישראל צדיקים וחסידים ואנשי מעשה שתשרה שכינה על ידיהן ויוצק שמן הטוב היורד על הזקן (פי' חסד) על הראש (פי' ת"ת) ויבא הגואל אם אין שם אלו שבעבורם ובזכותם יבא הגואל הוא בא בשביל הקטנים שרמוזים בכלים רקים תינוקות של בית רבן שאין יושבין בבתי כנסיות אצל רבן אלא מפני [דף ה, א] אימת אבותם ורבן שאין צוננם אלא לשחק בחוץ באשפתות. אל תמעטי שאני ממלאן רוח חכמה ובזכותן אני גואל אבותם עמהם. ואת בואי לתוך הגן וקבלי שמן הטוב והדלת 2) והענפים 3) נסגרות בעוד שהמלכות מסתלקת לעולם הרחמים (פי' כח"ב) ובבואך לביתך תני למי שתתני ואל תשפיצי לחוץ אלא מתמצית מה שהותירו בניך כענין הנותן מטר על פני הארץ ושו"ח מים על פני חוצות כמי שמשקה את הגפן. שתו אילני סרק בעבור הגפן כך בתחלה השפע יורד למלכות והמלכות משפעת להיכל מטטרון הגדול ומטטרון משפיע להיכלים וההיכלים למטטרון שר הפנים הוא חנוך בן ירד כמו חנוך לעזר על פי דרכו, ואם תחבר חנוך עם דרכו שם תמצא סודו 4) והוא שר על כל השרים, שבעים שרי אומות העולם אחר שנותן למיכאל תחלה וכ"ש שר נותן לאומתו חלקה אבל בזמן שבה"מ קיים מטטרון הגדול נותן למיכאל ומיכאל לישראל וישראל מה שהותירו נותנין לאומות העולם והר"י ציון (פי' נצח והוד ומלכות) הם למודי ה'. וענין סגירה זאת שלה יושפעו אוה"ע שבע שנים אחר שיתקבצו ישראל לתוך ארצם כדי שידעו כי יש אלהים בישראל ויבואו להתרצות בפני המלך המשיח ובסיבה זאת שאינן נשפעים יתקבצו כל המוני גוג ומתחברין כל האומות לעלות עליהן והב"ה הורס מחשבותם וכ"ש אשר להם הביאו לשם בשביל שיבזו אותם ישראל לפי שבגאולת מצרים בזו אותם וכאן לא כלום נתנו להם אלא שעוד הניחו בבתיהם שדיהם וכל כליהם לפיכך הב"ה נותן בלבם מחשבה לבוא על ירושלים ואז הם נופלים כאן ולא ישאר שריד ופליט מהם כדי שיבזו ישראל כל שללם כספם וזהבם. והמלא תסיעי 5) ומי שנתמלא מזיו שפע העליון והשיג השגה גדולה מתעלה למעלה וזה חלק אלוה ממעל שכבר הושפע בסוד אבי"ע 6) יסע אל עולם הרחמים הוא הנה"ב (פי' סוד הבינה) ויזכה לו

(1) כאן ניכר ברור שלשחבר הניעו שמועות על נבואת הילדים בתחלת שנת תכ"ו.

(2) ש' והשמן. (3) ג' מסיף: שבמלכות.

(4) חנוך דרכו עולה כספר מטטרון. 6) מלכים ב' ד', ד'.

(6) ג' מסיף כנליון: אצילות כריאה יצירה עשייה. פי' עולם הספירות ועולם

המלאכים ועולם הנלולים ועולם המעשה מי שהשיג כדו' עולמות אלו על מתכונתם חלקו בעולם הנסתר אין צורך לדירתו בעולם המעשה והבן.

חופות שסורם [דף ו. ב] הפית נהצ"ם א. ועוד כלים ריקים לרמוז על אותן נשמות הנדחות אשר בעולם התמורות שהשלימו עונשן יחזרו לקדמותן ויפיקו רצון בימי הגואל, לפי שהשכינה מלמדת זכות א עליהן ולא רוצה א להיכנס לחדרה אלא בהם ובחזרתן נטהרין ונשפעין הם מגישים אליה כול"ם (פי ר"ף כל הספירות) משפיעין לה מאין סוף. והשר הידוע סגור השער בפניו שלא יבא עוד אל שער המלך כמקודם. אין עוד כלי כבר כלו כל הנשמות הנדחות וכלו הנשמות שבגוף. לכן מכרי את השמן לכן והשפיעי לעולם כי בדין עליך לפרנס הכל כענין שני ותקם בעוד לילה ותט"ל וח"ל זי הנערות הראויות לתת"ל לה ר"ף כל השרים זי רואי פני המלך. ואת ובניך תחייי בנותר עם המלך במלאכתו עד לאין סוף תהיה עולה לקבל ורחבה ונסבה למעלה למעלה והמשכיל יבין אימתי שנת תחייי א לפ"ק. ויהי היום אין ויהי אלא לשון צער וביום ר"ה אשה גדולה במתנתיה שקבלה מוי ספירות מהבינה ולמטה ומדת החסד עוברת ומאירה אותה. ותחזק בו לאכל לחם ממה שנתמלאה ממעשים טובים והמשכה אשר המשיכו לה משמן הט"ב (פי' שפע חכמה) מהמעין הטוב א סוד א"ב וא"ם (פי' ח"ב). ותאמר אל אישה לתפארת כי חסד אל כל היום פונה אליה בהתגלות משיחנו ומתפשט שמעו בכל העולם הרחמים מתגלים במלכות והיינו וברחמים גרולים אקבצך והיא שנת משיחנו? התחלת התגלות בארץ ישמעאל והליכתו לרומי שנת לבשי עו"ז ובבואו לעתיד בארץ תימן שנת אנ"י ש"ם יהו"ה אקרא א. והחמס קם למטה רשע וגזירות תוקפות זו את זו וחצי רעב ודבר מתחיל למשמש א במקומות ידועים נקובי שמות במעשים רעים ומלך המשיח בהסתרת פנים ז' חדשים א לראות מי מסעד מי או אם תתקף גורה בעד האומה הנה ה' שמה ומלך המשיח לובש נקמה ופורע מבני אמה בבהלה עצומה ופחד ואימה. ולמה מסתיר את עצמו כי זה בגזירת מלך מלכי המלכים אם לרחמים או לנקמה אם אין שם תשובה שלימה ובהדבק החסד במלכות דבקות שלימה אז תתחדש רוח בינה ומתעוררין לעשות תשובה כי בכל עת אשר

(1) נצח הוד צדיק מלכות.

(2) נ' סניגוריא.

(3) ש' רצה.

(4) נ' ליתא.

(5) נ' ליתא.

(6) נ' ליתא סהמעין הטוב.

(7) ש' ליתא ומתפשט . . . משיחנו.

(8) בנימי תכ"ז.

(9) ש' למשש.

(10) ציון זה של זי חדשים לתקופת הסתרת הנואל משקף כנראה את מאסרו של

שבתי צבי, וכן נמצא בדרוש התנינים לר' נתן, עיין בספרי בעקבות משיח עמ' מז.

[דף ז, א] החסד פונה אל המלכות ישראל למטה מתחזקים במצוות ובכל מעש טוב ומחזיקין באמונה ואין שטן בעדם להשטין, וכל זמן אשר החסד פנה למעלה לאבא ואמא עילאין כתרין תתאין שלטין וישראל מטרפי ידיהו שבעה עידין מתחלפין עליהו בז' ירחין מז' כתרין ומשיחא יתיב ושתיק¹ דלא יהבו ליה רשותא והכי חמינא ז' יומין או ז' שבועין או ז' ירחין, יחיר על האי לא, ועל דא אכן רוח היא בישראל ונשמת שדי תעוררם שמתחלת נצוצי הנבואה בקטנים שיהיו מתנבאין על המלך המשיח, גם אומות העולם עובר רוח בפיהם להיות אומרים בא מלככם² בא מלככם וישראל מתחזקים במצוות ואומרים זה סימן לנו ששבחה של מטרונה מצרותיה הא עת רצון למבעי רחמי למלאת היכל לפני ונעשה נא עליית קיר קטנה ונחזק אותו קיר כי המסך בא יבא בו וסר אליה ושוכב שמה ליתין ובת זוגו הקב"ה ושכינת עונו ת"ת ומלכות נפש ונשמה. אז קרא אל השר הידוע בעל כרחו הביאוהו ובלהות סבבוהו לקרא בקול גדול ולהכריז בעולם פנו מקום לישראל ובוא הגואל בואי כלה בואי כלה אל נותך והבן זה מאד כי בפתח עינים שכינה יושבת ומלמדת זכות עד שנתנו לה ששאלה והושפעה בצדיק לקבץ בניה אל נותם, ועת שהלבייה³ עם הארי כמה מפריצי בני ישראל יחזרו אל אומות העולם ויכנסו לדתם מחמס מלכיות וצרי העת כי הכתרים שולטים ויונקים מדי קליפות וזה העת יהיה בצרות לי שנה מיום לידת הצדיקים הגואלים עד שיתגלו וז' שנים מהם קודם התגלות הצדיק שכינה תתאה עם שכינה עילאה הבת עם אמה לבקש רחמים מעילת העלות עד לאין סוף. ובצאתה מלפני המלך כוכב אחד נראה ברקיע אחיד קשתין ורומחין ורמי לכל סטר וכמה פחד ורעדה בעולם ואוי ואבוי למאן דלא אסר חרציה ומהדר בתיובתא לקמי מאריה ועל האי יומא אתמר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ למועד מועדים שנת אם יעלה לשמיים שיאו וזהמחו [דף ז, ב] חיתו יער ושנת שלומיים קץ הימין ערב בקר, אמת הוא בחזיונים שישאר מאחוריים לא מפנים, תחלתן מקן צפור עד יגאלך טוב⁴ (פי' קן צפור בינה מלכות, טוב יסוד, ור"ל אם יגאלך ע"י היסוד שהוא בן דוד ואם לאו ע"י המלכות ומשיח בן יוסף), ולא עתה יבוש יעקב למועד הזה את חובקת בן. והיה באחרית הימים ייראו כוכבים גדולים נראים שבאים בערבוביא ממזרח למערב יום בא משיח בן דוד לארץ הקדש ומשיח בן יוסף עדין⁴ מדיין עם מלכי ישמעאל שנת לץ תכ"ה ובשנת שלומיים ערב בקר ששלמו ימי אבל לנשמות הנדרחות לעולם התמורות וכלו הנשמות שבגוף ועל אותו יום נאמר

(1) "בז' ירחין" של מאסר המשיח שולטות הקליפות (כתרין תתאין). בדרוש תנינים נאמר (שם) כי ז' חדשי מאסר המשיח הם כדי לתקן את ז' המלכים שמתו, ר"ל ז' הספירות (כתרין) שנשברו.

(2) נ' בא לכם מלככם.

(3) הכוונה למלכות הנמצאת בזווג עם

(4) ג' ליתא עדין.

תפארת (הארי).

ויהי ערב ויהי בקר ומראה הערב והבקר (1) אמת הוא יום גדול ונורא והעולם כולו באורה אעפ"י שהעת עת צרה יום בו אורה אור פני צבי (2) הבא מצד הט"ב או מצד הב"ת (3) הוא הטוב הנאצל מק"ן צפור למועד הזה מזרע כלב זה יי' קוינו לו זה אלהינו קוינו לו וזה שמו אשר יקראו יי' צדקינו, זה אלי ואנוהו וילך ה' וילך ה' אשר יגדל מאד ושמעו הולך בכל המדינות והוא נגלה ונחבא ממדרגה למדרגה מעלה במעלה מעלת ו' ספירות מגדולה עד מלכות תחלתן משנת בק"ש שלום ורדפהו אשר התחיל לקבל מוסר (4) ולבטל הערבות מפני העבירות ולדחות את הלץ המתלוצץ בעדינו בקש לץ חכמה ואין (5) ואץ להערים לא ינקה כי ה' סומך ידו וישראל מקבלים כמה גזרות ואניסות ומס גדול מדי חדש בחדשו וכל הימים אשר הגע הנוגע בהם משנת לקרא להם דרו"ר שהתחיל טוב לקבל שלום אחר ב' שנים (6) עולה במעלה אשר אמו שם וכף עמו באנינה (7) שמה מחזקים קיר קטנה אלף זעירא דויקרא (8) עד כלות הית"ו יע"ר (פי' עשו) והתחיל בחיתו שד"י (פי' ישמעאל) מכת מכה הכה ופצוע משנת חיתו עד שלומיים וירדו שרים לירידה [דף ת. אן] התחתונה באמת ואמונה ואז מתחיל בכן האמה ומורידו ואין לו תקומה כי זה בכח חכמה אבא ואמא מתגלה בחמה עזה ונתן הנביא בא ואשקלון לשממה ועקרון היא בעקרת ונבקעת מפני יד ה' אחר כלת העת והזמן וקבוץ עם אלמן כי לא ישראל מאלהיו אלמן תימן מסימן ויצא אל קוצרי עמל ויאמר אל אביו ראשי ראשי אתה ענין היסוד אל החכמה שהקו עולה אל הכתר לקבל עוד מלכות ויאמר שאהו אל אמו לבינה והנער בכאן מטטרון הגדול אינו מטטרון שרה"פ כי זה הראשון מעולם הרחמים וזה מעולם הדין. וישאהו ויביאהו היסוד לבינה הרמו על משיח בן יוסף שלאחר שיתקבצו (9) כל הגליות עולה גוג עליהם וכף המונו והורג הרג רב ונהרג משיח בן יוסף והשכינה מחופפת עליו כי עזה כמות אהבה ולא ידעו איפה היא שהסתירתו צל שכינה והוא (10) עולה במעלה

(1) דינאל ח', כ"ז.

(2) הרמו הראשון לשמו של שבתי צבי.

(3) מצד היסוד או המלכות.

(4) לטחבר היו אפוא ידעיות על מאירעות בחיי שבתי צבי שהזכירו את שנת ת"כ

כתחלת התנהגותו בחסירות ופרישות. ידעה כזו לא נשתמרה באנרות השבתאים שבירדנו אבל היא פתאשרת מסיפורו של הכומר קונן בספרו ההולנדי על שבתי צבי (עמ' 6) שבשנת הטי' לחייו התחיל ללמוד בעצמו ולהתנהג בפרישות.

(5) ש' ליתא בקש לץ חכמה ואין.

(6) משנת ת"ח עד ת"י.

(7) רמו לניזיות של שנת ת"ח והשנים הבאות ?

(8) כנויים לשכינה. סוד המלכות.

(9) ני שיקבצו. (10) ני והיא.

עליונה להמציא להם מנוח ר"ל להרוגים שנהרגים בזמן המון גוג שהחכמה מבקשת שימהר בן לאה בל"ו גשרי החסד שיתגלה ויפרע מגוג בל"ו גשרי החסד כי יש לו פנים ואחור מה שלא היה למשיח בן יוסף, וכגואל¹ ראשון כך גואל אחרון כי זה הרג המצרי בל"ו וי"ך את המצרי (פי' מנין וי"ך ל"ו) וזה מכה² את גוג בכח ל"ו שבא מלאה שמספרה ל"ו, ולמה נהרג כמ"ש למעלה כי זה נאחז בגבורה להתגבר על האומות ולהחריבם ולהכניעם לכך אחוז בסוד גשרי מ"ב שנוי דחרבא רשפיה רשפי אש שפהבת יה וזה בגשרי החסד בל"ו וכולם אדוקים זה בזה כי זה צריך לזה וזה צריך לזה, אלמלא מקלו של יואב לא נתקיימה מלכותו של דוד³, כך אלמלא משיח בן יוסף שלוחם מלחמות ה' לא יוכל להתכונן ולהתבוסס⁴ משיח בן דוד ואעפ"י שהם מתגלים כאחד לקבץ עם אחד ולעבוד את ה' שכם אחד [דף ח. ב] זה נגלה וזה נסתר כי לא ניתן לו רשות מאביו ר"ל מצד⁴ החכמה שנקראת אב ואם ניתן לו רשות שניהם כאחד זה בונה ציון עיר הקדש וזה מכניע מלכים ומקבץ שרידים. אחר⁵ ולא יהיה שריד לבית עשו ואין גוג עולה ואין משיח נהרג אם יש שם גודר פרץ ומסעד לשכינה הרמוזה במלת אני שם יי, ואני בתוך הגולה. הא אם אין כך גוג עולה ומשיח נהרג והסימן⁶ אם תמצא צוק גדול שבדמשק שנבקע ונפל לארץ ונראה כוכב גדול לפניו כדמות רומח מתהפך וים של טבריה שנהפך לדם ז' ימים ומלך ישמעאל יצא עליו מלך רומי רבתיא ויכבוש אותו ואת רומי הקטנה ולקח מלכות הישמעאלים כולם ז' שנים זהו סימן גוג שעתיד לצאת אחר ג' מלכים ואחר משיח בן יוסף יוצא הוא וחילותיו ומתפשטת מלכותו בכל העולם ז' שנים ויכבוש כל מלכי האדמה ועולה על ישראל לירושלם עם שבעים אומה שמתקבצין עמו ויפשוט ט' חדשים בכל ארץ ישראל לבד והסימן אם יבקע צוק שבדמשק וייראה כוכב יום תשעה באב ויעמוד הכוכב עשרה ימים או יהיה כן שיצא גוג, הא אם לא יהיה הסימן הזה כי אם בחדש אחר חוץ מחודש אב לא יעלה מלך רומי על הישמעאלים ולא יכבוש את ארץ⁷ רומי הקטנה ולא יעלה גוג על האדמה. ואם יהיה הסימן הזה באב בודאי עתידין בני רומי לבא על הישמעאלים ג' מלכים זה אחר זה ופושטין בכל העולם ז' שנים וגוזרין גזרות

(1) בכה"י והגואל.

(2) נ' הכה.

(3) שי מלכות בית דוד.

(4) ני מסוד.

(5) אולי ציל אסר.

(6) נראה שכוונתו למקור מסוים של הנסתרות דר' שמעון בן יוחאי שיש בהם

דברים קרובים לזה.

(7) שי ליתא ארץ.

ע"ה הישמעאלים גם ע"ה שאר אומות ובעקבם משיח בן יוסף מתגלה בארץ אשכנז ולוחם מלחמות א' חזקות ועוקר מלכות ומקבץ את ישראל מן סוף העולם ועד סופו ומביאם אל מחוז חפצם עד שמתחילין להתבוסס ולהתכונן ולהקריב קרבן ואז עולה גוג לצרוף ולברר ב' וללבן כל המינים והמוסרים והפושעים והאפיקורסים והעבריינים והמורדים והמומרים אשר המירו [דף ט, א] את דתם ב' וחזרו בעלות המשיח וז' פרושים מכ"י עולם כתות כתות יתבררו בימי גוג, כולם א' כלים ונכרתים ועליהם נאמ' לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה וברותי מכם המורדים והפושעים בי כי בעונם המשיח ב"י נהרג והם הקוצרים קוצרי עמל רשעים ועליהם נאמ' וזורעי עמל יקצרוהו. ולמה הם עולים כתות אלו הרשעים. בעצת סמא"ל וז' קליפות מחנותיו לחשב כבראשונה כמו במצרים שיצאו ערב רב עמהם להטעותם והטעותם והצליחו עד שגרמו בוהמתם לרבות קלקול ובסבה זו נחרב בית המקדש ועדיין מתפשטים בעולם לכן מבקשין לעתיד לעשות כן וה' לא חשבה כן, אכן יש ה' ברחמים גדולים דחה אותם הגואל הבא מכוחה אשר בקשה המלכות עליו מלפני החכמה באמור לה התפארת מדוע את הולכת אליו היום עת לא בא הקץ קץ ב' הימין שבי שמה יתבררו ויתלבנו, אמרה כבר באו בנים על משבר וכח אין ללדה והצרה באה להניק את בנה בגזירת יצחק.

שלחה נא לי אחד מן הנערים מטטרון או אכתריא"ל ב' ואעלה למדת החסד ולרמוז ע"ה משיח בן דוד ב' ועל עיר בן אתונות ולשון הליכה הוא דלוג הקץ. לא חדש ולא שבת שמא תאמרי בזה החדש או בזאת השבת שהם רמוזים במדת המלכות שהיא דין רפה והוא שנרמוז בה ביציאת מצרים בחפזון אבל בגאולה העתידה כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו. כי הולך לפניכם יי' במדת רחמים גדולים ומאספכם אליה ישראל. ותאמר שלום ר"ל במדת השלום יגאלו ישראל ותחזור השכינה מן הגלות כשיהיה שלום ביניהם ותסתלק שנאת חנם שהיא מאחרת הגאולה וזה הדבר מבואר. נהג ולך ר"ל אל תתעכב מלבוא ולשון נהג ענין זירון כמו שאמר בס' הוזהר באותן מלבושין שהלבישן הב"ה לבושי נקמה ועיטר אותו וכבר ביארו בוצינא קדישא בספר הוזהר ב' ויקם מלך חדש ואין צורך להביאו כאן ואני כותבו [דף ט, ב] בסוף הספר הזה בע"ה ב'. נהג במהירות ילך ויושיע את ישראל ויחיה משיח בן יוסף.

- 1) גם כאן ניכר הד דבריו של נתן העזתי על ההריגה שתהיה באשכנז.
 עיין א. פריימן: עניני שבת צבי, עמ' 85
 2) ליתא בני'.
 3) נ' והמטרים את דתם.
 4) ש' כתות כולם.
 5) נ' ליתא.
 6) נ' כתריאל.
 7) ש' ליתא בן דוד.
 8) נ' בכפר שמות.
 9) נ' ליתא: ואני כותבו - בע"ה.

אל תעצר לי לרכב לשון תעצר מלשון מלכות ויש לה שורש במקרא. אמרה כ"י איני לובשת כתר מלכות ומלבשת את הגואל אלא עד שימחה גוג שהוא מזרע עמלק וכה"א או"ה למושב לו. אין הכסא שלם עד שיכרת זרעו של עמלק ואמרינן נשבע הקב"ה שאינו נכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלם של מטה וזה מבואר ר"ף בינה מתאחות במלכות ומאירה המלכות בהארתה. ותבא אל איש האלהים אל הר הכרמל. הכוונה ידועה שנתעלית השכינה שהיא ה"א אחרונה אל ה"א ראשונה ויהיה ה' אחד ושמו אחד והבן. הנה השונמית הלו שקבלה מצד יצחק שעיקר קבלתה משם ה"ז מ"ב לרמוז על שם שיוצא מהגבורה שיקבלו המלך המשיח להכרית בו מחנה גוג. ועוד ה"ז בגי' מספר קטן ל"ז עשרה ואם יוסיף ה' הרי ט"ו כמספר חצי השם כי הראשון זכר והשני נקבה אם תכה הראשון בעצמו ועם ב' אותיות הרי זכר. גם הנקבה אם תכוה אותה בזכר היא צריכה לו ותוסיף שתיהן הרי נקבה וכ"ל דבר מקבל נקרא נקבה למה שהוא למעלה ממנו והנה החצי הראשון בעולם הנסתר והחצי השני בעולם הנגלה והבן סוד נסתר בענין הזוג. ויאמר רופ"ן נא לקראתה כמו שרמזתי שלפעמים עושה השם שליחות ע"י המקטרגים שכן תמצא באיוב ויבא גם השטן בתוכם ונענש איוב על ידו והרבה שליחות על ידו כפי מחשבתו של אל דעות ב"ה. ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד. השלום לך זו כ"י השלום לאישך זה הקו האמצעי השלום לילד זה מלך המשיח. ותאמר שלום סתם ולא פירשה ויש לדברים אלו עיקרים גדולים בנשיקת הספירות והארתם זו בזו. ולא מצינו גיחזי שאמר שלום שאינו ראוי לשלום וגיחזי וג' בניו יושבין פתח השער לרמוז על ד' קליפות שהן אחרונות במרכבה ועוד שהוא רמוז במקטרג הוא ובניו ובעל לשון הרע שהוא מלשין את הבריות ואת [דף י, א] בן לאביו ועליו רמזה התורה כי ציד בפיו שהוא מצדד את הבריות ומליץ ליצנות בכל דור ודור עד שיבא קץ דורו מקן צפור למועד יבא הגואל הזה. זה י"י קוינו לו הוא הגואל הטוב שני אם יגאלך טוב מצד החסד ואם לאו וגאלתיך אנכי בבינה עם המלכות זה למשיח בן יוסף 2 והסוד אם יגאלך טוב מצד המלכות ע"י היסוד בכח הבינה ואם לאו וגאלתיך אנכי מצד היסוד ע"י התפארת והחסד בכח החכמה. ויגש גיחזי להדסה וכן ויגש הפלשתי וכן עמלק בדרך מדה אחת להן כשאין ישראל עושין רצון קונם חרב נוקמת נקם ברית בעבור היסוד שנתרחק 3 לכן בהיות ישראל עושין רצון קונם חרב ליי' מלאה דם לנקום דם עבדיו וכך תמצא שאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים ואין זה מקום להאריך. וגם כן ירמוז על פני הנער קודם שיבא משיח בן דוד. ותאמר חי יי' וחי נפשך אם אעזבך כי בתחלה

1) עולם הנסתר הוא החכמה והבינה, ועולם הנגלה שאר הספירות, וכן בהנהגה בני.

2) ש' למשיחנו יוסף.

3) נ' שנת רחוק, ברית.

פעמים שהקב"ה מכריחו ועושה שליחות על ידו שהקטיגור נעשה סניגור ורמז לדבר לא עשה צרכו של מרדכי אלא המן. גם לעת"ל בבוא עת וזמן אין מבשר בא בתחלה לעם אלמן כי אם סמא"ל שילמד זכות על ישראל כיון שלא נעשה עוד עצתו ולא הועילה בפני מיכא"ל שנתגבר על כל השרים לכן מבקש הקב"ה לעשות שליחות על ידו ואין קטיגור נעשה סניגור. ומה היא השליחות שמבקש לעשות על ידו שיביא ישראל מבין האומות לפני הגואל ואינו יכול שהטמא טמא ומטמא אחרים עמו ואעפ"כ ע"י מחניהו שני והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. כך בתחלה כיון שדחו אותו אין דוחין אותו לגמרי כי יש לו קצת אחיוה בקדש עד שתעבור רוח (1) הטומאה מן הארץ נותנין לו חלק בשעיר המשתלח לכן לעת"ל משתלח ושורק לכתות שְׂדֵי הים ושְׂדֵי המדבר לבא להיראות ולבשר בשורות טובות ונחמות ע"י אנשים ידועים מישראל וקטנים שמתגלים להם השדים ומבשרים אותם בביאת הגואל גם ע"י גדולים מישראל אנשים ונשים ונדמה לאיש הנגלה אליו או האשה כי הוא אליהו ואין הדבר כן כי אין אליהו נגלה לאחד (דף י' ב) מישראל אלא (2) ולובשתו רוח וניצוץ אחד מניצוצי רוח הקדש ומגלים רוים עליגונים או דורש ברבים ומבאר הגדות עמוקות זה מי שיש בו דרך זו בודאי נגלה לו אליהו בין בחוש בין במושכל בין בחלום ואותו זמן כך יהיה אבל אחרים שאינן במעלה זו בודאי ופגשו ציים את איים שדי ים ושדי מדבר ששורק להם שרם מצד כח סמאל ושעיר על רעהו יקרא. סמאל שורק לאשמדאי רבהון דשידיא ואשמדאי שורק לכתותיו וכף איש אשר תדיר במעלה זו זוכה עוד למעלת אנשים גדולים (3) שייראה להם אליהו ובלבד שיהיה טהור ממקרה (4) לילה כל ימיו לא הגיע לטומאה אבל אם הגיע לטומאת מקרה לילה סוף (5) שיוזק בגופו או בבניו ואם יש בו קצת בחכמת קבוץ השדים לפניו אימים מעלה זו אפשר שייראה אליהו (6) לו. ואלו שגראים להם השדים ודאי מודיעים דברים גוראים בעניינים ידועים לא בדברי אלהים חיים והנה הנם שדי הים אף לגוים מודיעים בגזרת אשמדאי במאמר סמאל ולפעמים עושה אשמדאי נפלאות בעיני מלכים ושרים שמבקשים להתעורר עלילות ברשע על אישים (פי' אלו ישראל) גדולים במעשיהם לבקש עליהם עילה בגזרה והמה יבנו במחשבתם הרעה ואני אהרוס ע"י שְׂוָחִי. והכת השניה אשר נראה להם אליהו לבשרם בגואל על ג' פנים הם. כת נגלה להם בחלום ורואים כאילו איש מדבר עמהם.

(1) נ' ליתא רוח

(2) אולי חסר כאן דבר ?

(3) ש' ליתא גדולים.

(4) בכ"י סקרה.

(5) ש' סוף סוף.

(6) ש' אליו.

ויש אשר ישים 1) דבר בפיהם כמו פסוק שמפיל 2) לתוך פיהם בקומם מערסוחם. ויש אשר יהיה עמהם הרוח ומדברים בצחות לשונם כדבר שיר ודמינו. ויש מעלה רביעית גדולה והיא אבן יקרה נגלה להם פנים בפנים לעתה הוא משתלח לבשרם בגוון זה ובשורה אחרונה מבשר לכל בגלוי לקטנים על גדולים ועושה נפלאות בעולם עד שהופך איש מעל מרכבתו או מכה או מנדה או לוקח או משלח אש במקום או מטביע מקום או מייסר מלך 3) או נסים אלו ובשורות אלו עתיד לעשות כך דבר לי וכך וכך כתבתי מפיו ושאלתי לו למה בתחלה בשדים מבשר ומשתלחין [דף יא. א] לילין ורוחין ומוזיקין בעולם עד שנראין בעיני האומות מחנות בסוסים מזויינים או רוכבי רכש הולכים בדרכים או רוכבי סוסים נכנסין עם מרכבותם ומשחקים עמהם בקמפון דע בזה. ואמשול לך משל למה ד למלך שנשבת עליו מדינה וכיון שהמלך מבקש לצאת על השבויים להחזירם ולהצילם מיד עושיהם ושוביהם כמה חיילות יוצאין לפניו וכמה גדודים מקדימין לפניו וקודם שיבא להוציאם ולהצילם מלפני שוביהם עומדים אחרים והולכין ומבשרים שלא ברשות המלך ולא צוה אותם המלך והמלך שמח שמחה גדולה 4) בשמעו שהלכו מהמקטרגים בשליחות בשורה טובה ולעשות פליאה בעולם 6) בעיני מלכים ושרים השובים בני המדינה בני המלך והנם אומרים זה בכה וזה בכה אל בני המלך הנשבים גם משתלחים איגרות מגדודי המלך גם משריו גם מעבדיו ובני המלך שמחים ונלחצים. וכשמוע הלוחצים השובים בני המדינה אומרים להם כזב הוא. ויהי כאשר קרב אל המלכים אשר שבו את בניו ואשר החריבו את המדינה נבהלו ונחפזו וחלחלה אחותם ורעדו. וכך אומרים זה לזה אוי לנו בושנו מאד מבני המלך. וכאשר ראו את המלך כמה שמחה שמחים עד שבוכים שני בבכי יבואו ובתחנונים אובלים כי ישראל אחוזים במדת אל חי (פי' יסוד בינה) חי יי למעלה חי רומז אל השם שהוא הקו האמצעי וחי בצרי רומז אל השכינה שכינת עוזו שהיא נפש דוד רמזו אם אעזבך דבקות השכינה בחדס שהיא מלמדת זכות על ישראל.

וגיחזי עבר לפניהם כמו שביארתי 6) עבר על מצות אלישע ראה גויית אריה מת לרמוז שנטה מצד [דף יא. ב] כוחות השומאה והלך 7) להחיות ההרוגים שהרג משיח בן יוסף. ופירוש ואין קול ואין עונה ואין קשב מכאן תבין שכונת הפסוק כמו 8) שנ' גבי אליהו בנביאי הבעל לרמוז על כת החיצוני. וישב לקראתו 9) ויגד לו לאמר לא הקיץ הנער רל איני רוצה בתחיית המתים

1) נ' שם. 2) ש' ליתא שטפיל.
 3) רמזים לסיפורי אגדות שונים שסופרו באגרות על המאורעות בתחלת שנת תכ"ו.
 4) נ' ליתא שמחה גדולה. 5) נ' ליתא בעולם.
 6) נ' שביאר. 7) ש' והרג.
 8) ש' ליתא כמו. 9) נ' לקראתם. ש' וישב אליו.

שיחיו ישראל ויחיה המשיח בן יוסף והבן ברמו הדברים. כי האומות אינם רוצים בתחיית המתים כלל אעפ"י שהן שמחים במלך המשיח ושמחתם אינה אלא בעבור שלוה אבל צער הוא להם מלכות ישראל כי יאמרו איך היו לשמה לאומה זו וכ"ש לתחיית המתים שאינה אלא לצדיקים ואיך יחיו הרשעים ובחיייהם קרויים מתים. מיד הבין אלישע שהוא רשע שעבר על דבריו. והרמו על מדת החסד שהיא מלמדת זכות על החוטאים להציל אותן מעונש הדין והסימן ויגש אברהם ויאמר שאין רשות למדהיד להוציא דגלה עד שמרימה ויוצא מדת החסד בדגלה. ויבא אלישע הביתה והנה הנער מת מדת החסד באתה למלכות להאיר והנה היסוד מתרחק לכך המשיך לו המעין הנובע (פי. חכמה) ונדבק במלכות והחיה משיח בן אפרים. הביתה בית יה רומז על בית המקדש שהוא קודם קבוץ גליות והיינו דקאמרינן אם זכו שני גואלים כאחד זה בונה בית המקדש וזה לחסם מלחמות ה' ומקבץ את ישראל. הא אם לא זכו משיח בן אפרים שהוא בניה בן דליה (1) מקבצם במלחמות חזקות ומביאם אל מחוז חפצם (2) לירושלים ובונה בה"מ ושתי שנים (3) מולך כשארל כי הוא שאר ליי והבן. ואמרי לה ארבעים ואמרי לה שמונים ואמרי לה מהחיל לכנות ועולה גוג ובין כך ובין כך כפי זכותן של ישראל נעשה להם בתחלה בנין שני בונה ירושלם יי ואח"כ יבא (4) בן דוד שנקרא יי צדקיננו נדחי ישראל יכנס משיח בן יוסף. הרופא לשבורי לב זו תחיית המתים. ואם זכו כבר עלה גוג בימי חרבן (6) בית ב' ועיין ברש"י ז"ל (6) ויוסף בן גוריון [דף יב. א] בענין גוגיים. משכב על מטתו כלשון הנה מטתו שלשלמה וענין מושכב או מוטל עניינו כשיגיע השפע על כ"י שהיא רמוזה במטה והמשכיל יבין (7). והיא מלמדת זכות על משיח בן יוסף וכן תמצא מלת אלישע משיח במספר קטן עם המלה ומדת החסד גורמת להביא (8) משיח בן דוד להושיע את ישראל מיד גוג וזהו ביאור ויבא אלישע הביתה ר"ל משיח בן דוד כי הוא משוך מכח החכמה ע"י החסד בסוד היסוד שמחגלה ברצון הקב"ה. ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אל יי ר"ל נתגבר משיח בן דוד בכח השם שנתעטר (ט) משבע מדות ע"י היסוד ומשיח בן יוסף נתעטר מזי מדות ע"י המלכות זה מאיב וא"ם וזה מא"ם וסגירת הדלת (פי' מלכות) בעבור גיחזי וגי בניו והדבר מבואר. ויתפלל אל יי קשור החסד והתפארת בחכמה ובכתר להמשיך מאין סוף ועניינו לעטר את המלכות שיתחוק משיח בן דוד בקו האמצעי וימשיך החיים מסוד החיים הנצחיים (פי' אין סוף) למשיח בן יוסף, וכן היה באלישע ג"כ

(1) ש' ליתא שהוא. ני בליה.	(2) ני ליתא אל מחוז חפצם.
(3) ש' ושתי ב' (1).	(4) ני ליתא ואחיכ יבא.
(5) ש' ליתא חרבן.	(6) איסה ?
(7) בש' כתוב זה פעמיים.	(8) ני לביאת.
(9) ש' ונתעטר.	

שהצדיקים יש בידם להמית ולהחיות. וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו כענין שני והריחו ביראת ה' מכאן יתבאר לך כי המשיח נאצל ונמשך מסוד יראת יי היא החכמה והבן. וכיון שהאירו הספירות זו בזו בהארת אין סוף. האירו ברקים תבל (ו) רגזה ותרעש הארץ. ויחס בשר הילד שחזר אליו החום הטבעי. ועל דרך אחר שמה יסעו ושמה יחנו שני המשיחים שמשכו משך הדין על האויבים משיח נחש בגי'. משיח לישראל ונחש לאוה"ע לכלותם במה ששעבדו את ישראל וירוע שהאדם נכרא בצלם אלהים [דף יב. ב] וכל שאר איברים מכוונים ויש להם דוגמא במחנה כרובים עם כת וכת בעליונים. וכיון שבא משיח שהוא אדים עצמו (פי' אדם דוד משיח) שבו תמצא סודו נתגבר בהארת הספירות במלכות. לכן תמצא אדם ראשו לעולם המלאכים ומצוארו ועד טבורו לעולם הגלגלים ומטבורו ולמטה לעולם היסודות. גם אם זכה בשליש (נשמה רוח נפש) והיו שלמות בשלמות אבי"ע הנה ראשו רמוז לשלש עליונות כח"ב ואמצעו רמוז לסוד הבנין ובי' זרועותיו לחסד וגבורה ובי' שוקיו לנצח והוד והברית ליסוד עולם, ומכאן יובן לך המשכת החיים שהמשיך אלישע לילד שהוא משיח בן יוסף שהוא זכאי ושלם בתכלית השלימות בכל איבריו שכל המשמר איבר א' מאיבריו נעשה מרכבה לאותו דבר הרמוז בו. וכן תמצא יוסף שמר בריתו נתנו לו סוד הברית והרמוז על משיח בן יוסף השלם. אחת הנה ואחת הנה ויזוריר הנער עד ז' פעמים לרמוז כי בוי' אחר ז' שקבל מו' ונגלה בו' ונתבא ז' מתקבץ הכל וכלו כל הנשמות הנדחות בעולם התמורות ואם הבנים שמחה גיחזיו נטהר הוא ובניו ובא אל המחנה ושב הקטיגור סניגור והמלכים אשר מלכו בארץ אדום נבהלו נחפזו ספו תמו כי המן בן המדתא צורר היהודים הרגו. (פי' המן הוא כנוי לסמאל). כי עוד מועד לעת הזה ברבות העוסקים בתורה ומקיימי מצות מלך המשפט (פי' בינה) שוקל את ישראל כאחת בשנת היובל הנאות דברו נא באזני בני ח"ת אין בן דוד בא עד שתכלה ח"ת מאלף הששי והיינו הנאות אם נמצאו זכאים הא הנאות ובא הגואל ואם הכריעה חובה הן עוד היום גדול עד שש מאות שנה לחיי נח מתבקעין מבועי דחכמתא (ג) הא כף מאזנים מעויינת ודאי מתגלה בגליל העליון ז' ימים בשנת הת"ח (ג) וחזור ומתעלה לקבל מלכות מו' מדות שנה שנה בגזירת אל אמונה ומתגלה בארץ אשכנז במקום רובם של ישראל ורוב החכמים המקובלים ז' ימים וחזור ומתעלה ומקבל עוד מו' מדות הנעלמות בתוך הבינה הרמוזה בקן צפור רי"ל בינה קן לצפור שהיא המלכות כדא [דף יג, א] ודרור קן לה הרי כ"א שנה וחזור ומתגלה עוד בחמה עזה ונתן הנביא בא להכרית עולם מחוק שמתעלל עליו

(1) נ' בנליון : ברקים הן העננים שבספירות. תבל זה היכור.

(2) עיין בזהר ח"א דף ק"ז ע"א.

(3) ש' התי"ם.

תמיד מבקש לְכַלּוֹתֵינוּ הוא השר הידוע מתחילין כתות הדין לשלוט בר אם יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע בגללו לנצח יאבד שלש שנים ברעב וחרב ודבר ובאש תלהט בארמנותיו ד' שפטים הרעים מהם ובהם וחוזר ומקנה אותם המלך המשיח עד תחלת שנת לץ תכ"ה. ופתי יערים להתחכם במה ינצל הוא מלך ישמעאל זה בגויים ארץ גוג וחוזר על רומי לכבשה ולהכותה עד כלותה שנת לבש"י ע"ז זרוע ה' ואיה שוקל ואיה סופר את מגדליהם הבצורות הבוטחים על חילם וברוב עשרם ממחצבות הארץ הזרה אשר ירשוה קאת וקפוד וינשוף ועורב וכל ז' כתות של שדים בגזירת עירין ובמאמר קדישין ובי שנים שעתיד להכות בה כי היא ארץ רחבה ובי שנים בז' נופות ובכל נוף ונוף מתגלה ה' חדשים ונסתר ז' חדשים בכלל החמש שנים שתי שנים שכובש בהם מלכים בז' נופות ושנה אחת לקבוץ ולאשר בחשך הגלגל אותן הנחבאים והנסתרים במדבר מעון משא ולחלה וחבור ולאסורים ספק קות ובני משה מתעופפים כמלאכים עם ענני שמיא וחונין סביבות ארץ צבי עד שיבא צבי (1) והסי בשני גואלים כאחת משיח בן דוד נולד ברומי בבית איש גדול וחכם זקן ונשוא פנים ועת הולדו תקדר השמש עליהם וייראה עמוד של אש בארץ צבי ומעין מתגלה ומגדלחו אמו ג' שנים ויורד גבריאל ולוקחו ומכניסו אצל האבית ומתגדל שם עשר שנים ומוציאו גבריאל אל רומי ומניחו שם ואבותיו לא ידעו בדבר גם הוא לא ידע מהיכן מובאו (2) כי השם מעלים ממנו ומתחיל ללכת בארץ רומי אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת הוא הולך כי כתות של מלאכים מתחברים עמו ובדעתו אומר שהן מבני אדם וכשמעו דברי תורה בבתי מדרשות רץ כצבי ומתעטף ויושב ודומם ואין איש שם על לב לבוא לרבר ולהתלוות עמו כיתום עני נחשב בעיניהם לא יאכל [דף יג. ב] מסעודתם ולא ישתה במשתיהם כי מאכלו ומשקהו ע"י אחד שמביא בעת מאכל בבקר ובערב מדי יום ביום מבית כנסת זו לבית כנסת זו וממדרש זה למדרש זה. יושב ושותק ואין מי מכירו. וכאשר יבא עת מאכל יזמין לו ע"י אחד והוא מיכאל ואינו יודע כי אומר שהוא מבני אדם (3) וכאשר יראה משפט מעוקל על א' מבני עמו יקום ויצילו או יהרוג או יכה. וכשמוע מלך רומי יקחנו אל ביתו וישימהו בגזירחו שב צבא על מחנהו כי יראה גבורתו ועתיד להיות מושבו שם עד ל' שנה ומי חולק עמו בביתו כי יד אלהיו עמו. ולא יתגלה טעמו לא ל' ישראל ולא לבני משפחתו ולאביו ולאמו ולכל אנשי רומי. וגם הוא לא ידע מה הוא לא יפנה אל נשים ולא יבא עם שירים וניגונים ולא יחפוץ בעידונים ומרקחים כי ריחו ריח מעדנים מגן עדן (4)

(1) ש' ליתא עד שיבא צבי.

(2) ש' מביאו. (3) נ' מבני העיר.

(4) שוב פרטים מהוי שכתו צבי שנודעו למחבר: פרישותו מהנשים שנישאו לו.

חיוו הכנפניים ריחו נן ערן שיבא מנופ.

זמה יוצאים ומאכלו מזומן לו. ומשיח בן יוסף גם הוא מתגדל באחת¹ המדינות ומאכלו מזומן לו² ומקבל עליו עול תורה ומלאך בא אליו בכל יום ואליהו מתגלה לו בכל עת עד אשר יבא העת אז וי' גולה את אזניהם לזה במקומו ולזה במקומו כי הם גואלים. והנה בשמעם שמע דבר יי' או מקבלין עליהם עול ומוסר ולבטל ערבות מפני עבירות שבישראל כענפי היסוד מוסד למו עד שיאמרו להן מן השמים די. ואז עומדים נביאים מישראל קטנים מתנבאים על נביאים אחרים שיעמדו ויקראו להן שמות קודם התגלות ובהתגלות נביאים מתנבאים על הגואלים, אלו מתנבאים על גואל זה ואלו מתנבאים על גואל זה. ובבוא העת אשר יעשה ה' נפלאות מתחיל משיח בן יוסף לעשות מלחמות בגזירתו ומרעיש ארצות ומפיל ארמונות וכשייראו כוכבים גדולים באין ממזרח למערב הוא הסימן [דף יד, א] למשיח בן דוד שנשאתו רהיק אל ציון עיר הקדש ומניחתו תוך מערת המכפלה ויעמוד נביא אחד ביד רמה לגרש את הערלים במאמר המלך מלך רומיא חוץ מבני האמה אינו מגרשם עד שיבוא עתם וכאשר יתגרשו כולם יתקדרו שמים בעבים וארץ באדים חזקים ויקיפו את הר ציון אשר אהב ומלך המשיח עם אליהו ומיכאל יתכסה הר ציון ג' חדשים בעננים ואחר ג' חדשים יתפור מעט מעט וייראו הבתים עקורים וכותל מערבי גבהו מגביה מאד גם ג' אמות ביסוד ואש מלהטת סביבות ציון וחברון לבלתי יבוא גוי וערל וגם ישראל³ עד שיבא הגואל המרעיד ממלכות וכובש ארצות ועמו כל הגליות נקבצות וייראו האבות אותו עת מתפללין ועזרה בצרות נמצא מאד. נמצא אדם ועזרו ביציאת השבת ב' שהן ד' בחוץ ושתיים שהן ארבע בפנים. כיצד פעמים העני עומד בחוץ פעמים העני חייב ופעמים בעל הבית חייב ופעמים שהן חייבים שניהם ופעמים שהן פטורין ופעמים זה חייב וזה פטור ולעתיד לבוא אפשרם לך בסוד הסכות אם אתה יושב שם בסוד ויהי בשלם סכו. כי עזה כמות אהבה שני אחים ולא יתפרדו ולמה בעזה לפי שעזה לא עמד ממנה לז' חכם ולא נביא עתיד לצאת ממנה מי שמחריב את רומי שנקראת אשקלון ועקרון היא נעקרת מאליה שנטבעת. ואשדוד שכל אומה ולשון מתגרשין מהארץ ארץ הקדושה שהיו מחבבין אותה כל אומה ועושין להן ארמונות גדולות בתוכה כאשר דוד (פי' נוטריקון של אשדוד) כלומ' כאשר נעורים לכן הן מתגרשין בחמה עזה ע"י נביא אחד שעתידי לקום ולבא ולהתנבאות על המלך המשיח מעזה ושמעו הולך⁴ בכל הארץ למועד הזה סימן ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם [דף יד, ב] טוב (פי' מלכות היסוד) ב' גואלים כאחת והסימן תקעיו בחדש שופר כשישמעו שופר בהר ציון אז מתגלה בן דוד והאותות המה נראים⁵ גם האבות עומדים ברעש גדול בחברון עד

(2) נ' ליתא ומאכלו מזומן לו.

(4) נ' עתיד לילך.

(1) נ' כבית אחת.

(8) ש' גם מישראל.

(6) נ' נוראים.

שנופלין כל טירות ובתי עבודת הגויים ויצאו בבהלה ואש תלהט את כל המקומות של גוים בחברון ובציון. משיא גי'א חזוין (בגי'א תכ"ו) יבוא הגואלים לתוך ציון יד ושם ט"ב יד רומז על הנביא ושם טוב המלך המשיח ושם טוב בגי'א תקע"ו¹ נשאר מאלף הששי והשופר שנתקע בציון יום ר"ה בשנה זו של סימן (ר"ל פ' אני שם י"י תכ"ח²) ובאו לציון בני משה כעוף מתעופף שנ' מי אלה כעב תעופינה בכח מיי והבן. והנה תקעו לנביא ערב בקר לגואל בתקע לגאולה והמשכיל יבינו מסוד³ בלתי כלב בן יפונה הקנוי אשר מלא את השם יהויה ובא לחברון להתחבר עם מחנות ד' שכינה להתפלל על בניו, וכבר רמזתי סוד קנוי קן גואל קן צפור ולק⁴ תכ"ה כי תחלה מתנקם בשנת התי"ב ב' בגוגיים וב' ברומי וב' בכל העולם ואחת לקבוץ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. הנה כל המושל עליך ימשול לאמר כאמה בתה⁶. מאי לאמר לאמר לעתיד ומאי מושל דא צדיק כד"א אם משול תמשול בנו משול לשעבר תמשול להבא לעת"ל. כאמה בתה כאמה לא מפיך היא דא היא תשובה אם הבנים. בתה דא ברתיא דאברהם דבתרוייהו עתידין ישראל למיפק מגלותא בתרין גואלים דאינון משיחא דבר דוד ומשיחא דבר יוסף והכי הוא ורזא דגואלים ד' אברהם ויוסף וצחק דודו אמא וברתא חי בים כי בס חי ר"ל בשניהם חיותינו ותחיינה העצמות הנפשות הנדחות בעולם התמורות ישובו לקדמותן שתקלוט אותם ציון לכשיכלו הנשמות מן הגוף ורמוז בו ובא לציון גואל ו'לשבי פ'שע רית גוף ואז ירושלים קולטת הנשמות וארץ ישראל קולטת בני הגולה מהגלות כאבן שהיא שואבת את הברזל ואם היה שם דבר מבדיל אינה שואבת אותו כערי מקלט שאינן קולטות אלא בשגגה והבן כי לא נתראה לה אלא מי שהוא (דף טו, א) ממנה אבל המתרחק רחוק הוא רחוק מי ימצאנו רחוק מרשעים ישועה. ואעפ"י שעזה עזובה מהדין מכל מקום לא לגמרי נשארים נדחים בגולה עד שיתודו ויקבלו עונשם ואז הקביה שופך עליהם רוח חן ותחנונים ונלקטין אחד אחד שנ' ואתם תלקטו לאחד אחד ולוקחין אותם האומות ובאין ומתרצין בהן וכה'א שנים ממשפחה ואחד מעיר כמו שנתבאר מה שנשאר ממשפחה או מעיר. כי עזה עזובה דא סטרא דשמאלא דאתהפיך סומק לחיור. ואשקלון לשממה דא היא בתראה דהות מקבלא מעיקרא מסטרא דשמאלא תבת שממה מסטר צפונא וחפיין לה הוה תרי חזירין עתיקין קדישין ועל ההוא יומא אתאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג יליבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. וכתיב ואת הצפוני ארחק מעליכם וכתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה דא מלכות דאיהי שכינה תבת שממה (פ' שממה בגי'א שכינה בגי'א

(1) נ' סלך המשיח, המשיח ושם טוב. והנימטריה אינה מוכנת ל"א. אם, נשאר' תקע"ו.

מאלף הששי, הרי כוונתו לתכיר, אך אין המלים עולות לספר זה.

(2) צ"ל תכ"ז. (3) בסדרבר ל"ב, י"ב.

(4) נ' ולקן. (5) יחוקאל ט"ז, ס"ד.

שפה שהיתה, תחלתה אדומה עתידה להיות ברה כחמה) והיינו שפה ברורה כענין שנ' ברה כחמה ועל דא ואשדוד בצהרים יגרשוה דאינון ד' קליפות דעתיד הקב"ה למעקר להו בעיזן טיהרא דמתחיל¹ דינא. הא לא יהו דינא, השתא אור הלבנה כאור החמה, והיה לעת ערב יהיה אור. אשדוד דישראל לכל דאפיל² להו קב"ה לתהומא רבא כד"א יקרא אל השמים מעל דא אינון שרי מעלה דעתיד קב"ה לאפיל להו לירידה התחונה ואימת הכי כד יתגלי עתיקא דעתיקין אין³ ומנהיר לכל דרגין בנהירו דיליה. כדן אסתליקו כל הנהו קליפין בישיין מסריקין דפרזלא דתבר להו סמפורין⁴ ובגיד נחתין כל אינון ממונן לתתא דכתי' יקרא אל השמים מעל דא אינון ממונן דדינא קרי להו והדר ואל הארץ לדין עמו לאחתא ולאטריד כל מלכין ממלכי אדמה⁵ למעבד נוקמין לישראל דא לעילא ודא לתתא קב"ה מעדי להו לעיל מדוכתייהו ומשיחא לתתא לאעדאה להו משולטניהו [דף טו, ב] דכתיב יפקוד ה' על צבא המרום במרום והדר ועל מלכי האדמה באדמה לאעקרא להו מדוכתייהו והיינו ועקרון תיעקר. ויהב תוקפא וחילא לישראל בגין אוריתא דקבילו ישראל בסיני ועסקי בה מדוחקא וממלא טובא⁶ וכדן שכינתא בעיא רחמי עלייהו ומניל מההוא קל דאתאמר קול ברמה נשמע. אמרה אשא עיני אל ההרים דאינון אברהם יצחק ועקב והיינו דקאמר ליה קב"ה לאברהם לעת"ל אברהם בחיר צדקא הא שכינתא בעיא רחמי על בנין דצווחין מעקין ובעיא לאהדרא בניך לאחרייהו מגלותא. אמר ליה אברהם לקב"ה⁷ זכור רחמין יי' וחסדיך כי מעולם המה והא אמרית⁸ לך מוטב שישתעבדו בני בהם המלכיות ואל יראו פני גיהנם וזבינא להו והכי אנון קא אמרי אם לא כי צורם מכרם וכתוב הצור תמים פעלו, שאלמלא לא מכרם אברהם לא נשתעבדו בהם המלכיות ואין צור אלא אברהם שנ' הביטו אל צור חוצבתם ואנא לא אמינא דאשתעבדו בהו⁹ אלא חד יומא נתנני שוממה כל היום דזה והשתא פשו להו טובא איה חסדיך. אמר ליה בניך לא מצלי ולא ציימי ומרימי קלייהו מקדמת דנא בשועה באנחה בצעקה. אמרה שכינתא תיב אברהם ואנא מהדרנא ליה. אמרה מריה דעלמא והא תריסר רברבין דאפיקת מניה בגין ההיא ברכתא דבריכת ליה עבדי בגזירתיהו מא דניחא להו אי בממונא אי בגופא הא בכל מלה ואת קאמרת עיי' ההוא רשיעא אוי מי יחיה משומואל ממלכות ישמעאל דגזלי להו ואתו למצווח קמייהו ולא מגיבין להו והכי קאמר נביאה יי' בצר פקדון צקון לחש מוסרך למו מדמעיקין להו עקא בתר

1) ש' רסתיל.
 2) ש' דאפיק.
 3) ריל הנקרא איין.
 4) אבן הספיר: כאן כנראה כסמל לטלכות.
 5) ש' ממלכיא.
 6) ש' טבא.
 7) ש' קב"ה.
 8) ג' אמר.
 9) ש' ליתא דאשתעבדו בהו.

עקא נחר גרונם ודי להו בלחישו קמך שועה ולא צעקה אף ישועתינו בעת צרה. אמר לה מוסר הוא להם דאנה כפיל אגרייהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. אתא לקמיה דיצחק. אמר ליה יצחק יחידא דעלמא [דף טו. א] הא שכינתא בעיא רחמי לאהדרא בנין לאתרייהו מגלותא. אמר ליה מריה דעלמא וזכר דכר לעבדיך וזכר אותו דכר כשנעקדתי ע"ג המזבח ופשטתי צוארי ולא בעיטנא באבא בגין למעבד רעותך ופקודא די"ך דפקידת לן ולבתר כין אומיתא (1) ליה מה את בעי ולא בעינא מנך אלא דתרחים על בני בגלותא דהא כבר זבין להו (2) אבא ואהדרת ליה אין אנא עביד כל מה דאת בעי וזאת נחמתי בעניי בגין זאת דכי וזאת התורה ולולא האי זאת דמגנת עלייהו לא קיימי בגלותא בגין כך כי אמרתך חייתני. וכמה עקין על עקין אתן עלייהו ולית את משגח עלייהו. ולא עוד אלא אנא אמינא גלותא לחד אתר והא לכלי אתרין דבדרו להו ולית את משגח עליהו. אמר ליה קב"ה בניך לא עבדי תיובתא ולא עבדי צדקתא לעניי ולמסכניי והיכי אנא מרחים עלייהו. אמרה שכינתא ליצחק תיב ואנא מהדרנא ליה. אמרה ליה מריה דעלמא הא אפיקת מניה כמה מלכין ושלטונין פרדשכין והגמונין (3) ומסרתא ישראל בידייהו והא עבדי להו כל מה דניחא להו מנהון גזלין וחמסין ומנהון נטלין לעבדין ואמהן ומנהון קטלין בחרבא וכל גזירתא וכל דוחקא עבדין להו ואת אמרת למא (4) לא עבדין תיובתא, ומאן מנח להו דיתפני להכי. ובגין צדקתא לא עבדין הא מלכותא נטלין מנהון ממונא בכל עידן ובכל ירחא ובכל שבועא והא עבדי כל מה דאפשר למעבד עבדי. והכי קאמר עלייהו נביאה יי' אליהם בעלונו אדונים וזולתך אע"ג דאת אליהינו ולא אשגחת בן דבעלונו אדונים וזולתך אנן עבדי רעותך ואין לנו אלא שמך לבד בך נזכיר שמייך. דכירנא הני נסין ואחין דעבדת לאבהתן כד אפיקת להו מגלותא דמצרים ובג"ד אנן רחיצין בך דאת עביד לן וכל מא דאת עביד עמן נכבדת נתגדלת ונתרוממת דכתיב (6) יספת לגוי יי' יספת לגוי נכבדת, ועתיד את לרחקא לכל מלכו ושולטנו מארעא ותתיב מלכותא לן לההוא גואל רחק [דף טז. ב] כל קצוי ארץ (6).

אתא לקמיה דיעקב, אמר ליה קב"ה ליעקב יעקב שלימא הא שכינתא בעיא רחמי לאהדרא שבטין לאתרייהו מגלותא. אמר מריה דעלמא וזכרתי משפטך מעולם שאתה מביא עליהן יסורין וחוזר אתה מחמתך וסולח להן על כן אני מתנחם שאתה מנחם אותם ועל כן איה נחמות שאמרת ע"י הנביא נחמו נחמו עמי הא כמה שנין אני ממתין ולא ניחמתם, וזכר משפטך שעשית עמי בצאתי מבית אבי והייתי ביום אכלני חרב בקלפה ואני שומר את חקיך וזכור

(1) נ"י אמיתא.

(2) ש"י ליתא והגמונין.

(3) ישעיה כ"ג, ט"ג.

(4) ש"י ליתא למא.

(5) ש' כבר זכבת להו וזבין לון.

(6) ש"י ליתא למא.

אותה לילה שנגלית עליהן במצרים וגאלתם ואמרת להם ליל שמורים הוא לכם שתי שמירות א' למצרים ואחת לעתיד לבא וכן כתבת ע"י נביאך שומר מה מליצה שומר מה מליץ אתה שומר אמר שומר אתא בקר וגם לילה אותה לילה השמור ובא לעת"ל וזאת היא העומדת לבני יי' ואתנחם אני חזרתי בשלום בתורתי בגופי ובממוני אף בני יחזרו מגלותם בשלום כפלי כפלים שאני סימן לבני בצרות וכך אמרת לי אתה סימן לבניך בגליות (1) לגלות מצרים מ"ז לגלות בב"ל י"ז לגלות המר הגדול קמ"ז והוספת עליהן עוד. ואם אין אתה עושה בשבילם עשה למען שמך ולמען קדושתך ולמען תורתך ולמען השכינה למען ג' קדושות שמקדישין את שמך למען תורה שבעבורה בראת העולם, אמר לו הקב"ה בניך אינם עושים שלום זה עם זה ואין נוהגין אחוה זה עם זה ואני אמרתי מי שרודף שלום בעולם כאלו עושה אותו השלום שני או יחזק במעווי יעשה השלום לי שלום יעשה לי כלומר יקרב המלכות לבינה בהארת החכמה והמשכחה אל המלכות. או יעלה אותה לבינה שנקראת לי שלום יעשה לי. טוב אמר שלום דוד שלום דיוסף שלום דודך אם יעבירו שנאת חנם שבעבורה גלו ויחזיקו בשלום אני פורש עליהם סוכת שלום בסוכת שלום (2) ויבאו לארצם בשלום שנת ויהי בשלום סכו (3) ואם לא יחזיקו בשלום יקבלו עוד צרות כנגד תפלת יי' [דף יו. א] שנגשים אלי מהם כמשא כבוד עליהם מעשה אבותיהם בידיהם מצות אנשים מלומדה ועולה קשה ממשא מלך ושרים נגשים אלי בפיהם ולבם רחק ממני ואיה מוראי יקבלו עוד יי' חמספר צערו של צדיק שבהם נתענה לקבל עליו עול ומוסר שגזרתי עליו מששת ימי בראשית (4). אמנם בעבור הצרות הבאים עליהם בעת שהצדיק מצטער בהם הם עושים שלום זה עם זה ואחיה זה עם זה ובעבור שלום זה יזכו לזה, זה יי' קוינו לו שקראתיו בשמי מו. ימי בראשית שני וזה שמו אשר יקראו ה' צדקינו. אמרה שכינתא לפני הקב"ה מריה דעלמא הא ודאי לא אתקיים עלמא אלא בשלום וישראל היך עבדי שלמא דא דלא (5) ומלכותא בכל יומא גזלי להו ומדוחקא דלביהו אפי' לבתייהו לית שלמא. והשתא כיון דתקיפו עליהו שנאין הא שלמא בינייהו דמוזפי בהדי הדדי וכדין (6) יהבי שלום לשלום ולית את יהיב להו ההוא שלום והא את אחיתת להו לעפרא דכתיב ולעפר מות תשפתני ובג"ד הב להו שלמא וההוא סיבו עייף כדכתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב למאן דעביד ולמאן דלא עביד ונביאה קאמר יי' תשפת שלום לנו כי לעפר מות שפתנו וכל מעשינו פעלת לנו וכנגדם לקחנו מידך כפלים בכל חטאתינו לכן יי' תשפת שלום לנו כי גם כל מעשינו פעלת

(1) ש' ליתא וכך אמרת לי-בגליות.

(2) בירושלים.

(3) בשי. מוסף גליון: ס"ו התכ"ז. ואיני יודע כיצד יצאה לו ניסטרחה זו.

(4) רסו לייח שנים בחיי שכתי צבי משנת תיח עד תכ"ו ?

(5) ש' ליתא דלא. (6) נ' ובנין דא.

לנו. אמר הב"ה ע"י לשלם להם שלום כפליים.

מיד בא דוד ואמר לפני הקב"ה מריא דעלמא ידענא דאת יהב להו שלם וטיבו על טיבו אבל במטותא מינך לא יחמון אומי עלמא בההוא טיבו דאת יהיב להו ל'ישראל' דלא תשלט בהו ההוא סטרא בעינא כישא דבגיניה שליט עינא בישא באבתהון וטרידו להון מארעא ואחריב בי מקדשא בגין עינא בישא וכדין לא יחמון אומי עלמא. ונביאה קא מכריו ואמר יי' רמה ידך ב' יחזיון דלא יחמון בההוא טיבו וב' יראו גאות ה'.

מיד קפץ המלך המשיח ובה ואמר (1) יחזו ויבשו, קנאתך שאתה נוקם מהם על עמך גט (דף יו, ב) אש תלהט ותצור עליהם שלא יצאו ממושבותם. ואם יבאו לצאת על עמך ביד רמה תאכלם אש שני יי' רמה ידך ב' יחזיון יחזו ויבשו קנאת עם אף אש צריך תאכלם ולא יחיו בתחיית המתים שני מתים ב' יחזו רפאים ב' יקומו אותן רשעים שמוסרין עמך ביד אויביהם וחומסין אותן לא יחיו. רפאים ב' יקומו שריפו ידם מתשובה ומעשים טובים ב' תהי להם תקומה פקוד עליהם ועמך והשמירם ואבד כל זכר למו שהטעו עמך והתלוצצו עליהם תן להם יי' מה תתן וחרון אפך ישיגם. וענה מלך המשיח ואמר יי' אלהי אתה ארוממך אתה שרוממתני וידך עשתה (2) נקמות באויבי ונקמת דם עבדיך לכן אתה אודה שמך כי עשית מה שהבטחתי (3) וגזרת על האומות תחת אשכול הכפר. וכן דוד אבי אמר (4) ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו. ידבר כמו לפנינו ילך דבר ויצא רשף לרגלי שעתיד אתה לעשות לעמך ישראל פלאי פלאות בעצה היעוצה מרחוק לאברהם בין הבתרים. אמונה אומן נאמן אתה לשלם שכר מי שמאמין בך והאמין ביי' וחשבת אותה לו לצדקה לדורותיו ולדורות דורותיו ושאין נגאלין אלא בשביל צדקה ואמונה שני תשורי מראש אמנה. וצדקה דכתי' אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. וכתיב צדקה תציל ממות. וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות. לכן (6) כי שמת מעיר היא עירם, חזיר מעיר רומי רבתא, שמתה לגל ארמנותיה לקאת וקפוד. כי היית מעוז לד' מעוז ל'ישראל' האביונים בצר להם. על כן יכבדוך עמים עזים אשר העיזו פניהם עלינו וגם חירפוננו. עכשיו קרית עריצים קרית גוים מלכי אדום ושמעאל ייראוך. כי תנוח יד יי' (6) מלנקום נקמת דם עבדיו. אז יושר השיר ליי' בארץ (7) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. בטחו בו עדי עד לא יוסיף להגלוחכם כי הצפוני רחק מעליכם כי ביה ה' צור עולמים אורח לצדיק מישרים לבני ציון היקרים ושפט בצדק דלים וארץ רפאים תפיל. כי

(1) ישעיה כ"ו, י"א ואילך.

(2) ג' שהבטחת.

(4) מזמור ס"ה, ד'.
(5) ישעיה כ"ה, ב' ואילך.

(6) שם כ"ה, י'.

(7) שם כ"ו, א' ואילך.

תקדמנו [דף ית. א] ברכות טוב ו) גואל ראשון שהוא הטוב הראשון שאמר ידיו רב לו ואל עמו תביאנו בשלום. מלך ראשון ג"כ קיבל ברכה מטוב ע"י נתן הנביא והקמתי את זרעך והכינתי את כסא ממלכתך על ישראל לעולם 2) כי הוא בוטח ב"י ובחסד עליון ב' ימוט 3) ועד עתיק יומין יתיב 4) ולקדמוהי הקרבוהי והקרבתיו ונגש אלי ונמצאת ידו על כל אויביו בכל מכה שיש לו להביא הוא מביא עליהם.

ומה יעשו העמים ליום פקידה כי קפוד על ארמנותם מקוננת לפקוד עליהם כעל כל אשר עשו בעמו כן ישולם לחיקם כי פקד יי את עמו ופדה אותם ולבא אל ציון ברנה ואומות העולם סופקים כך על כף וחורקין בשניהם ואומרים מדוע נצפנו מנו עתים ולא ידענו מתי גואל יי את עמו. לכן נקום ונריע בקול רנה ותודה על המונס של ישראל שיעלה לחוג את חג יי. וכן דוד הוא אומר 5) כל העמים תקעו כף שנת תקעו שישאר מאלף הששי בהקבץ ישראל לארצם. הריעו ציי. [!] בקול רנה, תרועה ורנה בחד דרגא קיימי ר"ל בדין מדת יצחק ומדת דוד זו דין קשה וזו דין רפה. לכן אמר כי יי להמתיק אותן ולהמשיך עליהם רחמים מרחמים הפשוטים האין סוף עליון נורא זו התפארת שגם היא נתמלאת רחמים כי רחמים מזוגים היא לקחו הדין שבה ולקחו הרחמים שבמלכות והחליפו זו נתנה חלקה לזו וזו נתנה חלקה לזו. ולמה כדי לפרוע מהאומות שחשבו שהמלכות להם היא ושלטו בבן המלך וענו אותו. לכן כי יי עליון נורא ומלך גדול על כל אלהים, מעלה את ישראל ממעלה למעלה שני 6) ונתנך יי אלהיך עליון בסוד ת"ת ישראל סבא. ומלך גדול מדת החסד שבה מקבץ את ישראל. וברחמים גדולים אקבצך אקבצכם לא כתיב אלא אקבצך למטרוניתא תחלה ומהדרא איהי לברה והיינו [דף ית. ב] על כל הארץ ארץ עלאה ארץ תתאה. תתאה דאנון ישראל כי תהיו אתם לי ארץ חפץ. והדר 7) עלה אלהים בתרועה יצחק 8) בדוד אסתלק לאמא. כיון שראה יעקב כך שהדין מתגבר על האומות אמר אין שבחן של בני אלא באומות, שושנה אין יוצאה אלא מתוך קוצים שבסביבותיה לכן גם הוא נסתלק ולהגביר הרחמים מהשופר (פי' בינה) העליון שיוצא ממנו הקול וה"ד יי בקול שופר (פי' ת"ת) ולכן קשר חמש מדות עליונות בה' תחתונות והסוד זמרו זמרו בצרי תרי על יכין ובוועז (פי' נצח והוד) דחדא אינון זמרו זמרו ג' בפתח הקו והצדיק וה"א אחרונה. משכיף לא"ם הבנים (פי' בינה). ואז מלך על גוים מלך המשיח. ולמה מלך משום דאלהים ישב על כסא קדשו ונקרא מלך המשיח אלהים ע"ש ושפט בצדק דלים דיין אלהים. כאן רומז על קצת הדין שבבינה שהורידו לסוד 9) המלכות כדי

(1) מזמור כ"א, ד"י. (2) מלכים א' ט', ה'. (3) מזמור כ"א, ח'.

(4) ג' מתקן בנליון : טטא. (5) מזמור ס"ז, ב' ואילך.

(6) דברים כ"ה, א'. (7) מזמור ס"ז, ו' ואילך.

(8) ש' ליתא יצחק. (9) ש' שוורד ליסוד המלכות.

לסלק הצפוני הצפון בצפון ויצפון לישרים תושיה מגן להולכי תום (פי ישרים אבות, תושיה בינה, מגן חסדי, תום אלו ישראל) לכן נדיבי עמים נאספו אדום וישמעאל שעתידין לחזור והדבר מבואר. בנדרים ונדבות כענין שנ' ישתחו לו כל מלכים והוא מגן להם מעין הרע שלא תשלוט בהם שנתעלית השכינה והוארה בהוארת ג' עלינות מאין סוף ע"י התת והחסד והוא שאמ' כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה, ובעלוי האם הבנים מתעלים ומתרוממים ומניין שמתעלה למעלה לעתיד לבוא שנ' ורחבה ונסבה למעלה למעלה.

לכן 1) שיר מזמור גדול יי' ומהולל מאד המלכות מתרוממת מצד חפ"ת 2) כי היסוד מלא ברכת ה' אחר שנהפכה רומי וחברותיה עיר אלהינו נתרוממה מג' עלינות הר קדשו. לכן יפה נוף משושה יצא שבחה בעולם ולענין אורה שמחכים פתי, וכן יפה את רעייתו כתרצה [דף יט, א] שנתרצה ליה ואת נתרצית לנו יפה בחלוקת א"ת ב"ש צום ובג' קל"ו ונוף בגי' קל"ו משוש בג' מדות שעתידין קול העליון שהוא בבינה דופק במלכות גם קול המלכות דופק בשערי ירושלים גם ביום גדול ונורא צום כפור ומתבשמים בו ישראל כל השנה ואז אשיג את רצוני וינוסון כל יגוני. הר ציון יסוד. ירכתי למודי ה' צפון זו הגבורה. וכן אלהים בארמנותיה למודי יי' שהן ארמונות למלכות. נודע למשגב ויהי יי' כי למשגב ויהי ה' משגב לדרך משגב לעתות בצרה. על ההוא יומא 3) אתאמר כד ייעול גוג ומשרייתיה דכי כי הנה המלכים נועדו הא נודע למאן דקריב בהדיה ולמאן דלא קריב בהדיה. כי הנה המלכים נועדו שנספה עמהם 4) רעדה אחותם שם מאן שם דא עיר יי' צבאות דאתכלילא מתת ונצח והוד ויסוד. עיר אלהים 5) דא חסד וגבורה. הר קדשו דא עלמא סתימא אבא ואימא, ועל דא פסגו ארמנותיה סליקו להו להכא ר"ל לעלות למלכות בנצחיים וזרועות עולם עד החכמה והבינה ולקשר ולקרב אותם כאחת. והבן בקסור המדות במזמור זה שמדבר על ביאת הגואל וקבוץ ישראל וענין גוג ואבדנו כי ישראל סגולה גדולה בעולם כשכל הפועל למעלה ובגוי ישראל שכ"ל הפועל ובגוי שצ"ם חנכ"ל שעתידין להיות במעלתן והמשכילים יהירו דא אינון צדיקיא כוהר הרקיע דלעיל דא היכל מטטרון דאיהו שכ"ל הפועל. ומצדיקי הרבים דא אנון ישראל ככוכבים שצ"ם חנכ"ל בגימ'. אימתי כשהקב"ה בורא אותם בריאה חדשה ונפש חדשה בלב חדש בעבור האחוה שנתאחו זכו לנפש חדשה בגאולה אחרונה כגאולה ראשונה. מה גאולה ראשונה. כשחנו בלב אחד וסלקו המחלוקת ונהגו אהבה ואחוה זה עם זה בלב אחד שנ ויחן שם ישראל נגד ההר זכו וניתן להם עדי עליון [דף יט, ב] וניתנה להם התורה. וכן בגאולה אחרונה כשנסתלקה שנאת חנם מביניהם יזכו ללב

1) מפרש כטה פסוקים סמומור ס"ח. 2) חסד פחד תפארת.

3) ש' ליתא יומא.

4) ש' עליהם. 5) ציל אלהינו

חדש 11 בלכ אחד או לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם כשתהיו בריאה חדשה לפני ואז יאמרו בגוים הגדיל יי לעשות עם אלה אכיר.

אז אלהים יי דבר ויקרא ארץ.2) כשבא לבראת העולם לא בראו אלא בבי' מדות שני' ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. תרין שמהן לתרין שמיא וארעא אבד כשבא לברות ישראל בראן בג' מדות ומאי טעמא לאכללא להו 8) בתלת דרגין (ר"ל דינין) חד מזכה וחד מחייב וחד מכריע ובין כך ובין כך והלכה כדברי המכריע. אוף הכי לעת"ל כשהוא בא לגאל אותם עושה אותם בריאה חדשה. אל אלהים יי דבר למי דבר לג' אבהן. ויקרא ארץ כמא דאוקמה כי תהיו אתם לי ארץ חפץ. ותו בג' שמהן חד לכהני וחד לליואי וחד לישראל דכ' 4) ארץ ארץ ארץ שמעי את דבר יי ומתרגם רב יוסף כהניא ליואי עמא בית 6) ישראל קביץ פתגמא דיי. ממזרח שמש עד מבואו לכנשא להו להלל לשם יי. הכא הוא מדי' כנפות הארץ בואי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו והבא הוא לעתיד האומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בניך. והכא כתיב ממזרח שמש ועד מבואו בגין קלוסא דמרי עלמא דמציון כללא דכולא אלהים הופיע. אע"ג דהופעה רחמים הכא דינא. מיט למעבד נוקמין מאומי עלמא ובג"ד אמר יבא אלהינו ואל יחרש למעבד לן אתין ומופתין ונוקמין מאגון דמגדפין בגידופיהו ומחרפין לכנשתא דישראל אל יחרש. אש לפניו תאכל לפני מי אלא לפני אותו גואל מלכא משיחא דעתיד למעבד בעלמא תלת נוקמין באשא בחרבא ובכפנא. ובזכות ג' אבהן דאתרמיו הכא ובגיניהון אתא דקמו גו מערתא בהדי הדדי ואתקפו ברחמים ואיתאו משיחא בגין גזירתא דגזרין אומין דעלמא עליהו הכי אינון גזרין דמיתי משיחא אף בלא זמניה למגזר עליהו דאומי עלמא כל מה דניחא ליה היך כמא דעבדי לישראל. ובג"ד אשא דמשלח בהו מסטרא דיצחק יעקב מגן על בנייהו ברוח [דף כ. א] סערה דכ' וסביביו נשערה מאד. יקרא אל השמים מעדי אנון ממונן דאנון ממונן עליהו והדר מעדי לשולטניהו מתתא ואע"ג בתר הכי קרי לשמיא וארעא ואמר להו לא ברית לכו אלא בגין ההוא יומא איהו ואיתאו אלי בנין די לי' דבגיניהון אתון קיימין דקבילו ברית תורה בההוא קורבנא וקרתי ברית על גרמיהו לאתקטלא ולא לאחלא שמי. ובגין דאכנישו 6) להו מדי' סטרי עלמא ולא יתערבון דהא עידן דאילתא דנהמא על בנהא. ויגידו שמים צדקם [!] דהא כל עובדין רשימין בההוא היכלא דאיקרי שמים ועיד כיון דאתכנשו השתא אוכח להו במלין כמלכא דסרח עליה בריה וטרדיה מגו היכליה עד דקביל עונשא אהדר ליה והכי אוכח ליה הכי והכי. אף הכא ישראל דעתיד קב"ה

1) בי' חסרות כאן סלים אחרות, אבל גם בתצלום של ג' אי אפשר לקרוא את.

הכל : -כהתננ [2...] באחד [2] ואהבה וחיבה בלב אחד."

2) מפרש כמה פסוקים במזמור ג'.

3) ש' לאתכללא בהו. 4) ירמיה כ"ב, כ"ט.

5) ש' ליתא עמא בית. 6) ש' דאתכנישו.

למוכת להו ברחימו. והיינו דקאמר שמעו עמי ואדברה עדי ושמ דרך.
 עוד אמר אל חסד אלהים פחד יי' תפארת. מי ידבר למי בינה דבר
 לחכמה ויקרא ארץ דאפיק ואנהיר להווא חכמה תתאה דאיכרי ארץ כמה
 דאוקמה נתעטף הביה בטליתו וברא העולם. הקביה בינה בכאן, טליתו זו
 חכמה ממזרח חכמה ובינה שמש תפארת גם היא נקראת מזרח ועד כללא
 דכולא מבואו דא מלכות. ועיד הא מהולל דאתקטר בכולהו דרגין וכדין²
 מציון עיר דוד. מכלל דא יסוד יופי דא קו האמצעי. יקרא אל השמים בינה
 לתת לחברא להו ולתקפא להו ולארקא להו מברכתא דלעילא והיינו מעל
 מאין סוף. ולמאן כולי האי לארץ להאי ארץ. בגין למעבד נוקמין. ושם דרך
 אראנו בישע אלהים הוא הרועה הנאמן אשר עתיד לנקום ולפקד את עמו
 ולפניו משתלחין מבשרין בין על ידי שדין ולילין בין עיי חלומות נוראין
 בנפול תרדמה על אנשים בין עיי מלאכים קדושים וכמה נביאים נגלים חדשים
 גם ישנים ואליהו המבשר הנורא לאנשים ידועים נקובי שמות תחלה ולבסוף
 לכלל ישראל סגולה לימי גאולה שנת קדש³ והיא שנת ושם דרך עם
 האותיות באותות נוראים שנשאר מאלף הששי ושנת בתקיע לגאולה והיא
 שנת והקשיביה⁴ בקול תחנונותי ושנת איה לחרבן בית הישמעאלים והיא
 מישא⁵ ואז יאמרו בגוים לכו ונעלה [דף כ, ב] אל הר יי' אל בית אלהי
 יעקב ולא בית אלהי השמעאלים הר יהויה ה' פעמים ר' הרי אלף והוא הר.
 י' פעמים ה' נ' הרי אלף וחמשים ו' פעמים ה' הרי ל' בין כולם נמצא איה
 אלף ושמונים כי נשא להם פנים בעבור שיישרו דרך למלך לכן נשא להם
 פנים ובשנת פ' נחרבת בין בתחלה בין בסוף.

וסוף סוף למנצח על שושנים⁶ ישראל שמשולין לשושנה מה שושנה בו
 עלין אף ישראל אחוזין בו קצוות וס' רבוא משש. וזה עדות להם בגאולה
 העתידה לקבץ אותם מן קצוי העולם ובאין עיי ז' רועים מן נופות והצדיק
 מדלג מנוף לננוף קול דודי דופק ובכל נוף מתגלה ה' חדשים ונסתר ז' חדשים
 ז' שנים מלאים משנת בק"ש ואז מתגלה פנים בפנים משיח בן דוד ז' אבל
 משיח בן יוסף מרעיד את הממלכות ועוקר המלכויות בשנת נביא [?] וגלוי זה
 שמתגלה לשרידים הרועים בז' נופות ידועים וקץ זה למבינים. רועה הוא הקו
 האזינה הופיעה. האזינה מכנפי הקו הופיעה בכנפי הבינה נוהג מצד יוסף יושב
 מצד הבינה כרובים זרועות עולם. יושב תפארת הכרוב יכין ובעז הופיעה מצד

1) כסוף מוסור נ'. 2) ככהי וכרין.

3) שנת תכ"ד. 4) תכ"ח.

5) נ' משיא, מנוקד בצירוי וקמץ. רמז לסגרה. הכתיב הוא, כנראה, עשיי בראשית

י, ל'.

6) דורש כמה פסוקים במזמור פ'. על במקום אל בשני כהיי.

7) הכוונה משנת ת"ב עד ת"ח שכו. נתגלה שבתו צבו בראשונה.

המלכות למי למלך המשיח שבא מאפרים, ורועיו ואכלוסיו מבני בנימין. ומנשה עורר את הדין (1) ויצא ג"כ ממנו מלכים שעתידין לקום עם המלך המשיח. האי שמו רפסיאל שרופס את האומות וגם לישראל אשר לא עבר עליהן עול ומוסר. והבי אביעזר בעזרתן של ישראל והג' אביגד שמגדד משתותיהן ובית עבודתן של אומות העולם. והד' אביגדור שגודר כל פרץ שפרצו האומות ומכניעם לבנות בעיר הקדש שאין ישראל עולין עד שתהיה הארץ בנויה ומכוננת בכל מדינותיה ועריה ומגדליה ופרדסיה ושדותיה. והי' מלכים אלו יוצאין ווי רועים עם בניה בן דליה (2) והוא המשיח שמאפרים ואליו באים בבקר ובערב מיכאל השר הגדול ואליהו ז"ל ומשיח בן דוד ופעמים כלל הי"ב שהם הרועים והמלכים והמשיח. ופעמים ייראו [דף כא. א] לבדן ואין מכירן מפילין אימה ורעה ופחד על כל מלכי הארמה וגוייה ופעמים בעם כבד וביר חזקה עד אשר יתנו להם רשות הגי הידועים הנשאים והמה מתפשטים במועד מועדים למועד הזה שהוא בגימי קנזיי (פי' הת"כ התכ"ד התכ"ח) (3). ואליהו טס בעולם בדי' טיסות לבשר לציון וכל ישראל וכל זה אחר שנחרבת ארץ אדום בכלל ארץ גוגיים הי' שנים. ובכל (4) ההי' שנים המה יוצאים בוי' נופות ועושין מה שעושין הי' חדשים וטסין לארץ אדום ועושין מה שעושין בארץ אדום ז' חדשים עד כלות הי' שנים שהכריתו כל הארצות האלו והחריבו אותן שהן החצי וז' הנופות החצי שכולן כופרין עובדי ע"ז יש מהן ומהן אין יודעין בשום דבר וכולם רשעים גמורים אין יודעים ביראה כלל. אבל יש קצת מהן שהן בארץ רומי רבתא יודעין ביראת הי' מעט אשר בדת ישו"ע (5) הנצרי אבל שבארץ גוגיים אין עובדין שום עבודה כלל בריות משונות כבהמות נדמו רובעין זה לזה ואוכלין בני אדם מהן יש קצת. וכל אלו הארצות אדום וגוגיים עשר שהן יאגור'ג רום איס"ו איסורי"א בלגא"ד מלטי"ה גוא"ה סמרקנד בל"ך כו"ך מאבדם ומשמידם לעתיד לבוא המלך המשיח בגורת הקבה. ואח"כ מתפשט במלכותו ובכל העולם ותימן מסימן (6) כי לא ישראל מאליהו אלמן.

ולכה ליסועתה לנו (7) בה' הידיעה כי ממנה יבוא ההודעה ורה"ק היא ידועה לאומה נודעה. אלהים השיבנו כנגד היסורין והעניות והשפלות אשר מצאונו בגלות זו. לכך הסמיך לו הרחמים שמבקש שימשיך לו האור מצד החסד באמצעות הת"ת ואז התשועה באה. וקשר עוד הנצח שינצח גם הוא ברחמיו והוא רמוז בגי' שמות אלו הי' אלהים צבאות (8). אח"כ חזר כלפי ההוד מה שנעשו

(1) על פי הכתוב כאן: לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את נבורתך.

(2) נ' בליה.

(3) החשבון אינו מחזור. סוד הקנזיי בקשר בזה גם קורם.

4 נ' ובכלל. (5) נ' ישו.

(6) כן נאמר גם קורם. 7 חוזר ללשון סומור פ', נ' ואילך.

(8) שם פ', הי'.

מצדו באמרו האכלתם לחם דמעה בדמעתם שאין צריכין למלוח כי כבר הדמעה נופלת לעיסה ובעת אכילה בדמעה כי דמעה מולחת לחם נגד השמד והטלטול והעבודה. ותשקמו בדמעות שליש אעפ"י שגלות בכל שליש גלות מצרים אנו כל אחת שתי מאות ושש מאות מיום החרבן עד שיגאלו לעת"ל.⁽¹⁾

עוד אמר שליש [דף כא, ב] שבג' מדות שפט אותנו בגלות זו מצד יצחק מצד משה ומצד דוד פה"מ⁽²⁾ ועל הדין שבא לנו מצד ההו"ד אמר אלהים צבאות השיבנו לכך הסמיך אחריו היסוד שהוא הפנים שאינן כראשונים פעם מאירות והמשיך אליו האור ממנה ר"ל מהת"ת שכבר המשיך לה האור מצד החסד ובהארת שתיים שהן⁽³⁾ מאירות ליסוד יבוא הגואל והוא גואל הטוב משיח בן דוד שמכח החכמה נאצל באמצעות החסד והתפארת. וכאן אלהי צבאות השיבנו האר פניך האצל ח"ת ביסוד ותשועה קרובה מצד המלכות שתוציא גם היא כוחה והוא הגואל הבא מצד הבינה וכחה באמצע הגבורה והיסוד יבוא משיח בן אפרים מצד המלכות שתוציא פעולתה וכוחה. אמנם משה רע"ה מצד הכתר באמצעות החכמה והבינה הוציאה התית כוחה. אבל עזרא מצד היסוד באמצעות המלכות בכח היכל מטי"ו והבן כל אלו מאד כי משה העלמה⁽⁴⁾ מאין מים ש"ן היא הרי מאין והחכמה מאין תמצא והעלמת משיח תק"ב⁽⁵⁾ במ"ק ז'. והעלמת דוד תתסיו במספר קטן כ"א כמספר שם אהיה שהוא בחכמה ואם תצרפו עם ז' הרי כ"ח כח מה⁽⁶⁾ והבן. והעלמת משיח בן אפרים תק"ב ז' משיח אפרים ת"ע⁽⁷⁾ במ"ק י"א כמספר חצי השם האחרון של בת בתו של אברהם והוא ויה ועם ז' שרמוז בשבעה שבעה היובל הגדול שהיא הבינה האם העליונה. אם תצרפם כאחת הרי י"ח שרמוז אל הבינה והבן. ואם תמנה אותן עוד במנין גדול ותצרפם תמצא סוד גדול בגואלים אלו. והאר פניך ונושעה נגד גלותינו זו⁽⁸⁾ אמר ג"כ⁽⁹⁾ שהגיע לנו מצד בג' מדות אלו פה"מ מכל אחת ג' פורעניות. מהראשונה השמד [דף כב, א] והטלטול והעבודת, ומהשנייה היסורין והעניות והשפלות, ומהג' החרב והחירוף והרעב והיינו ותשקמו בדמעות שליש, שלוש של שלוש שלוש ט' הם כנגד ט' מחיצות המבדילות בינינו לבין אלהינו. וכבר

(1) כן הוא בשני כה"י, ונראה שהוא משובש.

(2) פחד הוד מלכות. בשי' כמ"ה.

(3) שי' המשיך לה מצד החסד והארה ב' שהן טאירות.

(4) ר"ל האותיות הנעלמות כשכותבים את המלה בסליוי אותיות כמו שנכתבו בפנים.

אותיות אלו מצטרפות למלה "מאין".

(5) באמת עולות האותיות הנעלמות של משיח בניסטי' תק"י ולא תק"ב.

(6) חכמה היא אותיות כ"ח ט"ה.

(7) גם ניסטריות אלו של אותיות ההעלמה במלים משיח בן אפרים או אפרים לבר

אינן עולות יפה. העלמת אפרים עולה תע"ה. גם הצירופים שלאחרי זה אינם ברורים.

(8) ש' ליתא זו, (9) נ' נ' פעמים.

זכרום רז"ג 1). ואמר גפן ממצרים תסיע נסעה לא נאמר אלא תסיע שהסיעו מלכים והסירום ונעקרו ממלכותן ביציאתן ממצרים וכן לעת"ל עתיד לגרש גוים ממלכותן ולעקור אותן. והזכיר בגאולת מצרים מה שהזכיר עד שעלה חזיר מיער מרומי וקרסם אותה והנזקים עמו כל אומה ולשון המשולים ברמש האדמה והוא שאמר וזיו שדי ירענה. לכן לשלם לו כפלים ואמי עליו 2) ועל בן אמצת לך הוא עשו שיצא ממנו טיטוס ואדריינוס הרשעים ששרפו את היכלינו ופזרו אותנו לדי כנפות הארץ עם כל אומה ולשון. גם בא אחריו ישמעאל והגדיל עד מאד להתחכם עלינו. ועליו אמר ועל בן 3) אמצת לך חזקת ידו במלכות עד ששלטו גם המה במקום קדשך ומקום האבות והוא בן אדם הגדול בענקים אברהם אבינו. ולא נסוג ממך ואל תגרום לנו להיות נסוגים ממך. תחיינו מן הגלות ושנזכיר נפלאותיך וטובותיך שעושה אתה עמנו מבי שטנים אלו אדם וישמעאל. ובשמך נקרא כי עשית עמהם נקמות שעתיד אתה לשלח בהם אש תלהט בארץ אדם לפני מלך המשיח שנת ישמחו איים 4) רבים בנפול אימה על מלכים חזקים גוולים וחומסים וכהרף עין עתידין לאבדם. מגערת פניך יאבדו כנשימה אחת לנשמה ולכליותה אדם ומישא דכי 5) רגע אדבר על גוי ועל ממלכה. ושנת וישמע יבוא משיח בן דוד לארצינו ארץ צבי ויגבה כותל מערבי והוא הסי לגוג שכבר אין לו תקומה ובן האמה בפחד ואימה בבוא בן דוד ירושלימה עד כלות מלכי האדמה בחוזק יד ה' אשר עם בן אפרים [דף כב. ב] רמו שנת ישראל נושע ביי תשועת עולמים לא חשבון כחשבון סופרים כי אם מסוד גלי רזין. וכל השבטים והגליות מתכנסין באחיה באהבה להתבוסס ולהתעלס 6) ולהתעלץ ולהתקלס בידידות האהבה אחר שמישא הושמה לשממה שנת ויזורר לא ימצא איש מישראל על האדמה הטמאה והקבוץ הגדול שנת תחיי נפש עגומה.

ובשמך נקרא יי אלהים צבאות השיבנו בסוד הת"ת ומלכות להשיג ולהאיר פנים בפנים חדשים אור מאור הפנים להיות דשנים ורעננים מקדש קדשים כי יסודתינו משם. וכן דוד אומר 7) יסודתו בהררי קדש. אחר שנתפוצצו הררי עד והגבעות שחו מלכים ופילגשים הרמוזים בהרים וגבעות אז יתעלו ויתרוממו למודי ה' ויתבוססו מהקודש (פי' מהכתר) עיי הרים גבוהים, ויתקיים ונבאו בניכם ובנותיכם. כי יי אוהב שערי ציון (פי' נצח והוד ציון מלכות מכה בינה) שנפתחו השערים והאירו מאורותיה מכה האם העליונה. שערים הני. מכל משכנות יעקב וכי לשערי ציון אוהב ומשכנות יעקב אינו אוהב. אלא אוהב יי אותן שהן באין מכל משכנות ומניחין את בתיהם ובאין ושומעין תורה מציון דמתמן מתחדתן מלין ורזין עתיקין כי קדש למעלה מקדוש מאציל ומשפיע למלכות

(1) איפה ז (2) מזמור פ', ט"ז.

(3) ג' בן אדם ! (4) תכיה.

(5) ירטיה ייח. ז'. (6) ג' ליתא.

(7) עובר לדרוש פסוקים במזמור פ"ז.

שהיא עיר אלהים שתחלת קבלתה מיצחק¹) שהוא אלהים באמת נאצל ונאחז בגבורות שכבינה ומאיר ממנה ובאמת ובאמונה שצדק לן בה עדי עד סלה [דף כג, א]. לכן חזר להזכיר גלות מצרים. אזכיר רהב שהוא שרם של מצרים משם שאיבדם ביציאת מצרים.

אח"כ לעת"ל עתידים להימנות אנשים ונשים ואפי' עוברין שבמעזי אמן. ומנין זה בהתעוררות מעורר שמעוררם ע"י מתעוררים שעוררו עצמן ונתן הקב"ה בלבם לומר לישראל שימנו עצמן ולא יעלה להם מנין במנינם כי אם על יד איש נאמן שלוח ממשלוח ביד נאמן ועתיד להיות בשערים נודע שמו כי יד אלהיו עמו. והמנין השני הוא האמת במנינו ע"י אנשים ידועים בני עילאין שנגלה אליהן אליהו פנים בפנים וגילה להם דרשות והגדות וסודות נסתרים אשר לא נשמעו והתר הגדות שלא נתפרשו במאמר אליהו ז"ל לאנשים האלו הידועים שצוה אותם למנות את ישראל בכלל והם מקובצים בכל עיר ועיר שוקטים ונוחים מרוגזו וחמס מלכיות ומוכנים לרועים הרועים אותם לקבצם אחר ז' שבועים ז' ז' במספר וזהו הסימן שנמנין במנין השני²) הנה שהוא האמת והוא הראשון. הקב"ה משלח רוח בפי כל מלך ושר להכריז בשווקים וברחובות לאמר שלום שלום לישראל אשר לא יתנו עוד מנדה בלו והלך בדימוס הם מלפני המלך ועבדיו. וזה המנין אחר שליטת הדי' מלכים שסימן להן רג"ע גדור³) יהיו השלוחים מונים והמלכים התחילו להלחם ולרפוס ולשלוט והאש תלהט והדבר מכלה והפורענות בזה⁴) שמשלח הקב"ה בפי המלכות והאומה אשר שלטה בישראל וגולה ותמסה הא לא עשתה דבר בישראל. וי"י צדיק לא יעשה עולה. כי כל אומה אשר ישראל דרים עמהם וכל מה שרואים על ישראל שום עושק עומדין ומסירין אותו אינו מגיע להם שום נזק. גם כל מלך אשר חולק לישראל כבוד ולא החמיסם ולא גזלם ולא עינה אותם וזכה להיות לו חלק במלכות אשר הוא בה, וארצו להיות [דף כג, ב] דשנה ומדושנת. ואם להפך הפך. והנה המנין הזה לכל עיר ועיר שבכל גוף ונוף בחדש אחד ובשנה אחת מסוף העולם ועד סופו לא יוסיף ולא יגרע מחדש המנין אשר הוא בהן בפקודי המשכן ואת ז' הנופות הראויות לתת לה מבית המלך כלומר בגזירת מלך מלכי המלכים ב"ה לתת לירושלים ז' הנופות להיותם תחת ממשלתה וכה"א ישתחו לו כל מלכים. והמנין השני בקבוץ כל גוף ונוף למקום אחד מהנופות ע"י נביא וחווה. ולמה נמנין הגליות להודיע כי הם ככוכבים המוציא במספר צבאם וכולם שם אחד להם ישראל שמם ונותן כופר נפשם תחת כל א' מישראל א' מאומות העולם חלק למדה"ד שהיא מקטרגת על שנמנו ישראל מנין ראשון ועוד באו עכשו להימנות

(1) מכאן ועד סוף הכפר חסר לנטרי בני.

(2) שי השניה.

(3) שזכרו למעלה בדף כ' ע"ב.

(4) צ"ל : ופורענות זו ?

לכך הוא גותן לה חלקה תחת כל א' ה' שני' 1) נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיך. וכולם חמשה מבוארים במזמור זה רהב ובבל ופלשת וצור וכוש, כי חמש אומות אלו הן העיקר ואליהן נלוית כל אומה. רהב הוא מצרים, בבל פרסיים, פלשת הם הנקראים קבטיין 2) והיא אומה רעה מאד ממזרים ומפורים בכל העולם ושולטין בכל מקום אשר הם שם כמו שקורין להם היום אלאנגריזיין 3), וצור היא אדום אלפרנג 4). וכוש גומר ושמעאלים וכל אומה מעורבת בהם והם מלכות ישמעאל המנוגע הירוע המשוגע שר"י 5) אשר החשיך עינינו וגרם לנו אריכות הגלות המר ונמשל לכוש. מה כושי משונה בעורואף הן משונין בדתינהן, וכושי משונה בלשונו אף הן משונין בלשונותם והגיונם שבודים מלבם דברים לחזק דתם ומלכותם ותורתן תורת ההגרי עשו כולו ואין מקבלין שר לא על תורתן ולא על עבודתן כי חירופין המה ושיתופין וכל המשתף שם שמים עם דבר אחר נעקר [דף כד, א] מן העולם 6) והם שזכרם הנשר הגדול הרמב"ם ז"ל ותמך בלי ערבי אלמעטול"ה ואלאשעריי"ה. אלמעטול"ה 7) ה'ם אללי פי נואחי ארץ אלימן באלימן והיא ארץ שבא ויקאל להא אלזידייה ומנהם אלסאכנין פי בלאד אלעבאסין ומנה'ם פי בלאד אל אנדלוס ומנה'ם פי בלאד עמאן בנואחי 8) אלמג'רב. ואלאשעריייה הי מ'עת 9) אלסאלאם גמהרהם ומלאהבה'ם ארבעה וקד לגו פיהם אחד אחבארנא במתאל ד' קשור אליו ויסמונה אלחכמי ז"ל ד' קליפות. ואין מקבלין שר לא אלא ע"י תעניתם ובעבורן איחור הקץ חסד לאומים חטאת. והמנין הגי ע"י הו' הרועים שיוצאין עמהם והם ז' שרי המלך המשיח ומנין זה לכלל ישראל שמתקבצין אל מדבר העמים ושם בורר אותם שני' 10) והבאתי אותם אל מדבר העמים ונשפטתי אתם שם ביד חזקה, ואחר שהוא בורר

1) ישעיה מ"ג, נ"ו. 2) הקופטים.

3) האנגלים. 4) אסנם תיאורו סוזר סאר ויש לשאול אם לו נתערבב לא לכותב בתימן מה ששמע על האנגלים עם מה ששמע על הצוענים ?

4) הפראנקים. 5) מוחמר.

6) כוכה ס"ה ע"ב.

7) בעברית: "הסעתולה הם אלה שסצרי ארץ תימן והיא ארץ שבא וקוראים לכת זו זייריה, ומהם היושבים בארץ אלעאבסין (חבש) ומהם בארץ אנדלוס ומהם בארץ עמאן (בערב הדרומית) בצד המערב (אולי ציל: ובצר המערב). והאשערייה היא רוב [?] האסלאם בהמוניהם, ושיטותיהם (במשפט הדתי) ארבע וכבר רמז בהם אחד מחברינו במשל של ד' קליפות הלזו [?] והחכמים ז"ל קראו אותן ארבע קליפות. איני יודע מנין לקח המחבר את הדרוש האחרון.

8) אולי יש לתקן: ובנואחי. הרי ארץ עמאן אינה כלל במערב והמחבר היושב בתימן ידע זאת בלא ספק.

9) איני מבין פירוש מלה זו.

10) יחזקאל כ"י, ל"ה (בשנוי לנף שלישי).

אותם מונה אותם שם ומטה חמתו באומות העולם כמו שאמר דוד ע"ה (1) ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו ובכאן אמר יי' יספור בכתוב עמים ר"ף כשבא לגאול את ישראל המשוקעים ביניהן הוא מונה אותם כדי ליקח כפרס מאוה"ע שלא תחזור מדה"ד ריקנית. לךך מפיג חמתו בהם ויחשבו כאלו נולדו בירושלים כמ"ש (2) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כלומר כל איש הוא בעבורה וחפקה וכאלו נולד בציון והוא יכונניה ר"ף מדת הוא (3) התפאר"ת יכונן למלכות והיא תכונן את ירושלים של מטה, ואח"כ נכנסת כל גולה מנוף שלה עד שכיגעות לסביבות לשון הים הגדול של מצרים אחר שעברו במדבר מעון ומדבר העמים ו' חדשים בשמן המור במדבר מעון וששה (דף כד, ב) חדשים בבשמים במדבר העמים ובוקע להם לוי נחלים ונכנסין כל גולה לבדה דרך ים הנבקע להם שני' (4) והכהו לוי נחלים והדריך בנעלים, ומנין שבמדבר עתידין להחבשם שני' (6) ועל מבועי מים ינהלם, ומניין שהם ז' גאולות עוברות כאחת שני' אשר ישאר מאשור וממצרים ומפטרס ומכוש ומעילם ומשנער, ומחמת ז' נופות אלו נכנסים לארץ עניים אין להם כי אם כסות לבנה הם ובניהם ונשיהם ובנותיהם חוץ מישראל אשר היו ברומי' ובגויים כספם וזהבם אתם וצאנם ובקרבם והן שנקראו בפסוק אח"כ ומאיי הים, ולמה אלו נכנסין עניים ואלו נכנסין עשירים שכבר לקחו ביות רומי' וחברותיה וחכמים הם בסגולת המחצב מחצב של כסף ומחצב של זהב ובכל כסות יקרה ומעולה ומקבלין עליהן עול תורה ומוסר וגודרין עצמן מן הגוים מאד מאד מגיעוליהן וחברתם לכן נכנסין בכבודם, ואעפ"י שהכל הם בכבוד אחד הם באים אלו לא כן ולא עוד אלא שהם מיוחסים מיקירי ירושלים ויחוסם עם אב"ל בשאר הארצות נתערבו בגוים בחברתם וגיעוליהן וגירוש אחר גירוש וכ"ש וכל שכן מימי המשוגע שר"י אשר שלטו עליהם הישמעאלים לכן הם נכנסים עניים שבשעה שהן באין וחונין סביבות הנהרות הד' אשר סביבות ירושלים שהן ירמו"ק וירדן וקרמיון ופוגא (6), ומניין לנהרות אלו שהן סביבות איי שני' ועל נהרות יכונניה, הם מניחין כסותם ויורדין וטובלין הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם ולובשים חלוקים לבנים חדשים ונכנסין לבדן עניים כי כל שיש עמהן מניחין שם ונכנסין כולן בערבוביא וכל א' איש ואשתו ובנותיו והנזכרים לשמחה ושמחת עולם על ראשם מניחין אבותיהם והולכין ואותה שעה נזרק עליהם מי פרה שני' (7) וזרקתי עליכם מט"ו, אמנם לרוב אין האכ יודע בבנו ולא הכן באכיר ולא אח באחיו, ואותה שעה יושבין עצבים ערב ר"ה ויום ר"ה נתקע בשופר גדולה ורוח סערה נושאה את האובדים והנדחים אשר עזבו את אלהיהם ולא שבו גם ה' עזבם והדיח אותם עוד אחד אחד (דף כה, א) מסוף העולם ועד סופו.

(1) מסור מ"ה, ד'. (2) שם ס"ו, ה'.

(3) בכ"ז היא. (4) ישעיה י"א, ט"ו.

(5) שם מ"ט, י'. (6) כ"ב ע"ד ע"ב.

(7) יחזקאל ל"ו, כ"ה.

זאין לך עיר שאין בה אנשים ידועים נקובי שמוח במעשיהם הרעים במדבר העמים הן מתפורין ואותו יום אחר שקבלו עונשם וי' עליהם יראה ויצא כברק חצו וה' אליהם בשופר יתקן^ע] והלך בסערות תימן כל גיא ינשא וכף הר וגבעה ישפלו ולאמר לאסורים צאו אשר אסרכתם עונם וידכאו במחשך מעשיהם אכן ה' עליהם יחיו ויגן עליהם מתעופפים ובאים ויש מהם נשאים על כתף ויש מהם על צביים ופרדים וכרכרות ויש מהם ברוח סערה באים מי אלה כעב תעופינה. מדת מ"י (פי' בינה) בכוחה מעופפתן ואשר המה באים מנח' אשר לקטו אחד אחד ואתם תלקטו לא' אחד ואפשר שישאר בכל עיר אחד או שנים באומה אחת או משפחה ר"ל בעיר ישראל אחד ישאר או שנים ממשפחה מהרשעים או במדבר העמים שם ישאר נעלם ונסתר יקבל דינו או ישאר בעיר שכולה גוים ובארץ א' שנים כגון ארץ הודו שאין שם ישראל דרים הב"ה מקבצם ומביאם אותה שעה ואותו יום יום ר"ה ולכן שאר בני ישראל יהיו מצטערין שלא ידעו איש את קרובו ואליהו בא לפניהם ומשיב כל אחד אצל קרובו ומלך המשיח מגלה להם כל מטמוניות אשר היו מימי קדם ומחלק אותן בגורל לכל כדי שיהיו הכל בשמחת כל בכל מכל כל לפני בא יום יי' הגדול והנורא והוא יוה"כ ושרים כחוללים בכל מעין וחכמה ושרים כאחת בחלק אחד ולעבדו שכם אחד כלב אחד ונשגב ה' לבדו ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ונשגב ה' בגי' שפ"ה^ג) שיהיו הכל מדברין בלה"ק ומי הם אדום וישמעאל שעתיד לחזור עשו בעבור רבקה אשר הרתה מאיש טהור וישמעאל מהגר אעפ"י שהיא שפחה כבר ישנה בחיק איש טהור. לכן כולם זה מזה יינקו ויושפעו ישראל באור השכינה ועשו באור ישראל וישמעאל באור עשו אעפ"י ששב זה ראשו במערה נקבר וזה גופו בקבר תוך המדבר. זה מרבקה שרה וגבירה וזה משפחה מכורה וקנויה. ומניין שזה מזה נשפעים שני' והלכו גוים לאורך ומלכים לנגוה זרחך ועליך יורח ה' וכבודו עליך יראה גי' ירושלים. יי' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. אכ"ר.

(ג) הגים: עולה שפיו ולא שפיה !